



# De knoop ontwarren!

Beleidskader armoede en schuldhulpverlening  
2020 - 2024



Gemeente Maastricht

# Inhoudsopgave

**Voorwoord - 4**

**Inleiding - 6**

**Leeswijzer - 14**

**Managementsamenvatting - 15**

**1. Wat is armoede, hoe ziet armoede in Maastricht er uit en wat is het wettelijk kader? - 16**

Wat is armoede - 17

Hoe ziet armoede in Maastricht er uit - 19

Wettelijk kader - 24

**2. Onze missie en visie met betrekking tot armoede en schulden - 31**

Armoede en schulden - 34

Samenvattend - 37

**3. Onze visie op de aanpak van armoede en schulden - 38**

**4. Aanvalsplan armoede - 42**

Het taboe op armoede en schulden verminderen zodat we eerder kunnen helpen - 46

Zo min mogelijk mensen in de schulden en zo kort mogelijk in de schuldenstress - 48

Intensivering schuldhelpverlening - 54

Zoveel mogelijk mensen maken gebruik van inkomensondersteuning - 56

Verbinden - 61

## **5. Extra aandacht voor kinderen in armoede - 63**

Materiële ondersteuning voor kinderen is bereikbaar en toegankelijk - 64

Alle kinderen doen mee en kunnen hun talenten ontwikkelen - 65

Het belang van een goede schoolopleiding - 69

Laagdrempelige werkbudgetten: kleine inzet, grote gevolgen - 69

Kinderen leren over geld, armoede en schulden - 70

Kinderen praten mee over armoedebeleid - 71

Er is ruimte voor initiatieven en innovaties vanuit het veld - 71

## **6. Monitoring, evaluatie en communicatie - 73**

Meer informatie - 74

## **Bijlage**

Activiteiten armoede en schuldhelpverlening vanuit armoedebudget 2018 - 76

# Voorwoord

“De Gemeente Maastricht zet in op een stevige sociale basis en kent een veelomvattend aanbod op het vlak van armoede en schulden. Ook is er een aantal pilots (o.a. IGT, 50-gezinnen aanpak) gericht op doelgroepen en/of experimenten met nieuwe aanpakken binnen bepaalde organisaties met als doel cliënten effectiever te helpen. De uitdaging voor de gemeente is om in de hoeveelheid van aanbod de samenhang te bewaken en om, naast vernieuwing, ook aandacht te hebben voor het verbeteren van het bestaande aanbod. Daarnaast is het zaak de pilots te integreren in de bestaande aanpak.”

Het is, in hoofdlijnen, de conclusie van onderzoeksbureau Movisie in hun onderzoek naar het armoedebeleid van de gemeente Maastricht. Kortgezegd: Maastricht doet het goed, maar we moeten vooral op zoek naar meer eenheid en samenhang. Dat is ook het advies dat de Rekenkamer afgegeven heeft op 16 april 2018.

Daarom komt er geen stroom aan nieuwe plannen of nieuwe experimenten, maar kijken we vooral naar wat we al doen. Wat gaat goed? Wat kan beter? Waar kunnen we meer samenhang vinden? Hebben we nog ergens een blinde vlek? Wat wél nieuw is, is dat schuldhulpverlening nu deel uit maakt van dit plan. Omdat armoede en schuldhulpverlening uiteraard samenhangen.

Vanzelfsprekend is achterover leunen er niet bij, in onze aanpak van armoede. Maar we pakken armoede wel aan in de wetenschap dat we haar nooit helemaal kunnen oplossen. Daar zijn de gemeentelijke middelen, zowel kwalitatief als

kwantitatief, te beperkt voor en het is ook niet onze wettelijke taak. Wat we wel doen, is het verschil maken bij individuen of in gezinssituaties. Door minimabeleid net die ondersteuning bieden die mensen concreet helpt. Ze zijn dan niet meteen uit de armoedesituatie, maar krijgen wel de juiste steun om hun problematiek te verzachten. Daarnaast zijn we aan de slag met experimenten zoals de '50-gezinnenaanpak' en de 'vindplaats schulden'. Die moeten, naast de interventies die we doen bij individuen en gezinnen, tot bredere resultaten leiden binnen ons beleid. Maar, en zo eerlijk moeten we ook zijn, dat kost tijd. Bij armoede is het simpelweg niet zo dat elke geïnvesteerde euro meteen tot resultaat leidt. Het is een kwestie van de lange adem. In het coalitieakkoord Maastricht, onbegrensd en ontspannen wordt dan ook een lange termijn ambitie geformuleerd. Dit beleidskader wijst ons de weg richting het realiseren van die ambitie.

In Maastricht zijn we dus op de goede weg. Dat constateren we niet zelf, maar het is een conclusie van Movisie. Zaak is nu dat we de goede dingen die we al doen nog beter maken. Dat we samenhang zoeken en vinden, en dat we de experimenten die we aangaan, bij gebleken succes, onderdeel maken van ons beleid. Daar gaan we de komende jaren mee aan de slag. Zodat we de juiste dingen blijven doen voor onze stadsgenoten die dat het hardst nodig hebben.

Jim M. Janssen

*wethouder Organisatie, Sociale Zaken, Ouderenbeleid en Cultuur*

# Inleiding

Voor u ligt het beleidskader armoede en schuldhulpverlening 2020-2024. Het is, conform het advies van de rekenkamer van 16 april 2018, een integraal beleidskader armoede en schuldhulpverlening. Beide kunnen namelijk niet los van elkaar gezien worden.

Het meest recente beleidsplan armoede dat door de raad is vastgesteld, is het actieplan armoede 2006-2010. Op 15 december 2015 heeft het college een nieuw actieplan armoedebestrijding 2016-2018 vastgesteld. Dit was echter geen beleidsplan, maar een uitvoeringsplan en het is dus niet door de raad vastgesteld<sup>1</sup>. Het bovenliggend beleidskader voor dit uitvoeringsplan vormden de beleidskaders, beleidsplannen, verordeningen en uitvoeringsbesluiten op het gebied van de Participatiewet, Wmo en Jeugd en de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht Heuvelland.

Op 1 november 2016 heeft de raad het beleidsplan Wet gemeentelijke schuldhulpverlening 2016-2020 “Op weg naar een financieel stabiel bestaan” vastgesteld.

Op basis van het eerder genoemde advies van de rekenkamer legt het college aan de raad een beleidskader ter vaststelling voor. Een beleidskader dat voor het eerst zowel betrekking heeft op armoede als op schuldhulpverlening.

Dit beleidskader geeft onze missie en visie aan, welke maatschappelijke effecten (doelen) we met onze aanpak willen bereiken en welke middelen vanuit het armoedebudget hier-

*1. In 2015 werden gemeenten verantwoordelijk voor de WMO, Jeugdwet en Participatiewet. De beleidskaders en beleidsplannen, verordeningen en uitvoeringsbesluiten werden op regionale schaal gemaakt en het overkoepelend beleidskader was de Toekomstagenda Sociaal Domein Maastricht-Heuvelland 2018-2022. Daarom is t.b.v. uitvoering armoede toen een lokaal actieplan vastgesteld door het college.*

voor beschikbaar zijn. Het dient tevens als toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen of om te toetsen welke bijdrage bestaande en nieuwe initiatieven leveren aan de aanpak van armoede binnen onze stad. De raad stelt hiermee de kaders vast waarbinnen het college zijn bestuursbevoegdheden kan uitoefenen. Het biedt daarnaast houvast aan professionals, vrijwilligers, betrokken inwoners en anderen die zich willen inzetten voor de aanpak van armoede en schuldhulpverlening.

In het coalitieakkoord 2018-2022, Maastricht onbegrensd en ontspannen, hebben de aanpak van armoede en schuldhulpverlening een grote prioriteit gekregen. Dit vanuit het besef dat armoede een complex probleem is dat in principe iedereen kan treffen. Wie in armoede leeft, heeft daar zelden bewust voor gekozen. Armoede kan iedereen overkomen. Omdat je je baan verliest, je partner verliest, omdat je arbeidsongeschikt raakt. Of omdat je als kind opgroeit in een arm gezin.

Armoede is niet alleen een probleem van mensen met een laag inkomen en/of schulden, maar ook van de samenleving, ons allen dus. De vaak jarenlange, generatie-overstijgende armoede heeft grote gevolgen voor het functioneren van mensen. Ze leidt tot gevoelens van minderwaardigheid en schaamte, maar ook tot sociale uitsluiting en gebrekkige participatie. Opgroeien in armoede kan grote en langdurige gevolgen hebben voor kinderen, met effecten in de rest van hun leven<sup>2</sup>. En dat kan er weer aan bijdragen dat volgende generaties ook met de gevolgen geconfronteerd worden.

Gemeenten hebben een wettelijke taak met betrekking tot

*2. Nederlands Jeugd Instituut, Opgroeien en opvoeden in Armoede, Utrecht, 2015*

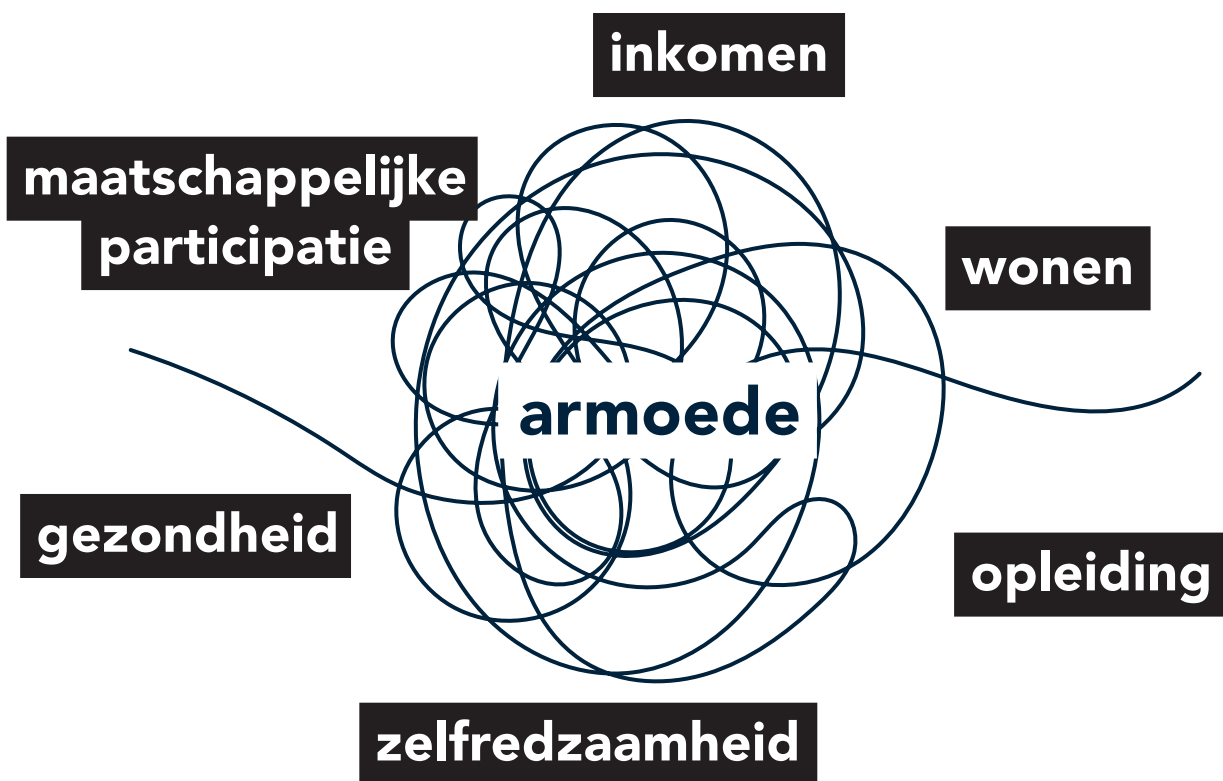
bijzondere bijstand en met betrekking tot schuldhulpverlening. Bijzondere bijstand is bedoeld om in bepaalde individuele situaties de gevolgen van armoede te verzachten; schuldhulpverlening heeft tot doel mensen met (dreigende) problematische schulden te ondersteunen, liefst naar een toekomst zonder schulden.

Maastricht vat, net als de meeste andere gemeenten, haar verantwoordelijkheid echter breder op. De gemeente Maastricht heeft een lokaal minimabeleid om de gevolgen van armoede te verzachten en invloed uit te oefenen op de oorzaken van armoede. Ze wil het armoedeprobleem aanpakken en heeft de ambitie geformuleerd om het aantal huishoudens in armoede in 2030 tot onder het landelijke gemiddelde te brengen. De ambitie is daarmee helder, maar vanwege de complexiteit van het probleem is niet altijd van tevoren duidelijk wat de beste aanpak is. Armoede is, wat tegenwoordig ook wel een “wicked problem” wordt genoemd: een probleem dat bestaat uit een onoverzienbaar aantal deelproblemen, die ook nog eens op elkaar inwerken, en waarvan oorzaak en gevolg steeds in een andere verhouding tot elkaar staan. Je weet niet aan welk touwtje je moet trekken om de knoop te ontwarren.

Bij een dergelijke complexe problematiek kan het verlangen naar boven komen om met een grote oplossing, een machtige zwaai, het probleem op te lossen.

Wanneer we kijken naar experimenten, pilots, projecten in Ne-





derland, in andere gemeenten en ook in Maastricht, dan moeten we concluderen dat zo'n machtige zwaai er niet is. Dat betekent niet dat we onze ambitie verkleinen, maar het betekent wel dat we in onze aanpak realistisch, geduldig en bescheiden zijn.

Desondanks blijft de gemeente stap voor stap werken aan het ontwarren van de armoedeknoop. Gelukkig heeft Maastricht al een solide basis en kunnen we hierop verder. Onze werkwijze heeft daarbij niet tot doel te komen tot een perfect alomvattend masterplan, maar we gaan op weg op basis van wat we hebben en weten, en passen onze aanpak aan op basis van wat we leren.

De focus ligt hierbij op bewaking van de samenhang tussen het bestaande aanbod, het versterken van het bestaande aanbod en het borgen van de aanpak van succesvolle pilots conform de aanbevelingen in het Movisierapport<sup>3</sup>.

Bovendien werken we integraal. We peuteren aan alle draadjes van de knoop, want zo krijgen en houden we er beweging in. Met die beweging ontstaat ruimte en kunnen we problemen die op elkaar inwerken omvormen tot oplossingen die elkaar versterken.

Met het vaststellen van dit beleidskader door de raad worden het actieplan armoede 2006-2010 en het beleidsplan Wet gemeentelijke schuldhulpverlening 2016-2020 “Op weg naar een financieel stabiel bestaan” ingetrokken.

Ter voorbereiding op dit beleidskader hebben recent twee onderzoeken plaatsgevonden.

## **Movisie**

Movisie heeft in 2019 onderzoek gedaan naar de oorzaken van armoede, op welke factoren een gemeente wel en geen invloed heeft, wat werkende aanpakken zijn en hoe effecten van de aanpak gemeten kunnen worden.

### *De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek van Movisie*

De gemeente Maastricht zet in op een stevige sociale basis en kent een veelomvattend aanbod op het vak van armoede

3. Movisierapport, Armoede & schulden in Maastricht, maart 2019, o.a. pag. 22

en schulden. Ook is er een aantal pilots gericht op specifieke doelgroepen en/of experimenten met nieuwe aanpakken binnen bepaalde organisaties met als doel cliënten effectiever te helpen. De gemeente zet daarnaast stevig in op het verbeteren van de samenwerking tussen betrokkenen en belanghebbenden, zowel formeel als informeel. Daarmee draagt zij bij aan een integrale (samenhangende) aanpak. De uitdaging hierbij is om de samenhang te blijven zien, het bestaande aanbod te versterken en pilots bij gebleken succes op te schalen en te integreren in het reguliere aanbod. Het netwerk “Samen uit de min” kan hier als spin in het web een belangrijke rol in vervullen.

Movisie heeft aangegeven dat werken volgens de methode van het Kwaliteitscompas een manier is om meer samenhang te krijgen tussen het beleid (de geformuleerde doelen, het gewenste maatschappelijk resultaat) en de uitvoering (de gekozen aanpak). Een doelenboom, als onderdeel van deze aanpak, maakt de samenhang tussen ambitie, gewenste maatschappelijke resultaten en activiteiten inzichtelijk. Daarom vindt u doelenbomen op pagina 45 en pagina 69 van deze notitie.

Effecten meten op beleidsniveau vergt echter een lange adem, aangezien verbeteringen niet direct zichtbaar worden. Wel kan op individueel niveau gemeten worden of iemand vooruitgang boekt. T.a.v. schuldhelpverlening gaat de gemeenschappelijke regeling Kredietbank Limburg (KBL) aan de slag met het ontwikkelen van effectindicatoren<sup>4</sup>.

*4. Conform zienswijze raad Maastricht van 29 mei 2019 bij de begroting KBL 2020 e.v.*

Op hoofdlijnen ligt er in onze stad een stevig fundament voor armoedebestrijding en schuldhulpverlening: het Movisierapport heeft dit recent nog bevestigd. Maastricht is een sociale en saamhorige stad waar de afgelopen jaren een goede en uitgebreide ondersteuning voor huishoudens met lage inkomens en schulden in stand is gehouden.

Maastricht wil namelijk een stad zijn waar het niet alleen voor mensen met een gemiddeld tot hoog inkomen goed toeven is. Daarom zijn er allerlei regelingen om ook huishoudens met een laag inkomen een steuntje in de rug te geven. Bovendien heeft het college besluiten genomen en acties ondernomen om het non-gebruik van lokale regelingen terug te dringen. Denk aan het collegebesluit van 21 juni 2016 “Vereenvoudiging gegevensuitvraag en terugdringen non gebruik bijzondere bijstand en minimaregelingen” en de daaruit voortvloeiende acties bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland (SZMH).

### **Onderzoek en Statistiek**

De afdeling Onderzoek en Statistiek van gemeente Maastricht heeft onderzocht hoe groot het non-gebruik van landelijke toeslagen (huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderbijslag en kindgebonden budget) is in Maastricht. Waar mogelijk uitgesplitst per wijk, huishoudsamenstelling en voornaamste inkomensbron. Dit is het kwantitatieve deel van het onderzoek.

Daarnaast heeft Onderzoek en Statistiek ook onderzocht hoe mensen, met name mensen die in armoede leven, beter geïnformeerd kunnen worden over de landelijke regelingen en hoe

deze het beste ondersteund kunnen worden. Dit is het kwalitatieve deel van het onderzoek.

NB: De doelgroep van het lokale armoedebeleid kent een inkomensgrens tot 110% van het wettelijk sociaal minimum, de grenzen van landelijke toeslagen zijn veelal ruimer. De armoede aanpak van de gemeente Maastricht richt zich echter op degenen die een inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum hebben.

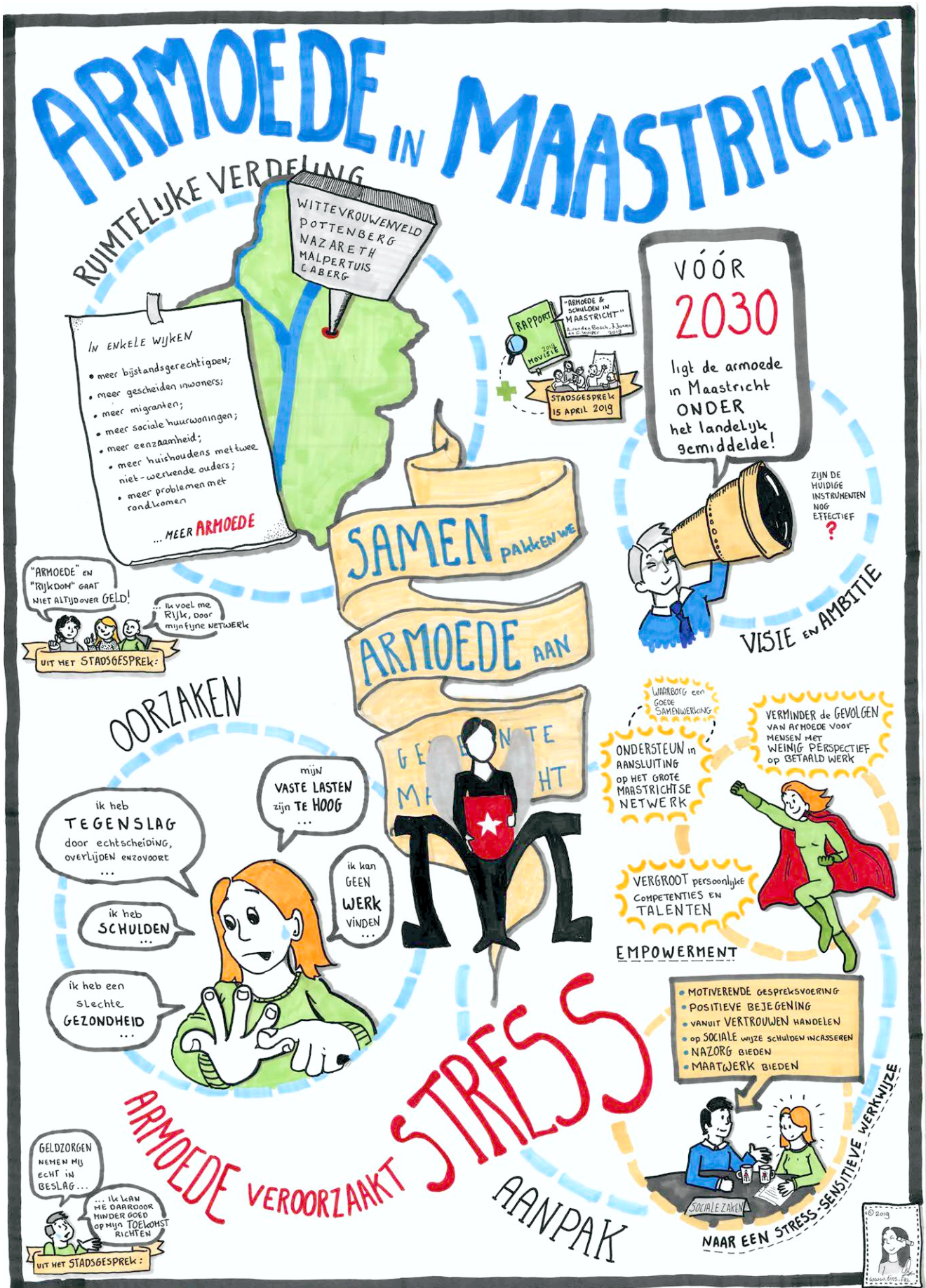
### *De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek van Onderzoek en Statistiek*

Uit het onderzoek naar het non gebruik van landelijke toeslagen blijkt dat ook in Maastricht non-gebruik voorkomt en mensen dus geld missen. Onderbenutting van huur- en zorgtoeslag komt vooral voor bij alleenstaanden en bij mensen met een pensioen. Bij kinderbijslag en kindgebonden budget gaat het ook vooral om mensen in loondienst en om mensen met een pensioen. Mogelijk betreft het opa's en oma's, dan wel (andere) voogden met gezag over minderjarige kinderen. Non-gebruik wordt vooral veroorzaakt doordat mensen niet van het bestaan van regelingen af weten, denken er geen recht op te hebben, niet meer willen aanvragen vanwege negatieve ervaringen, of niet zelfstandig aan kunnen vragen.

# Leeswijzer

- **Hoofdstuk 1** beschrijft hoe in Nederland armoede gedefinieerd wordt, en hoe armoede in Maastricht er uit ziet. Daarnaast wordt de landelijke en lokale beleidscontext geschetst.
- **Hoofdstuk 2** geeft de missie en visie met betrekking tot armoede en schuldhulpverlening weer : vanuit de wettelijke taken en verplichtingen wordt een breder perspectief geschetst.
- Vanuit de missie en visie op armoede en schuldhulpverlening wordt in **hoofdstuk 3** ook een missie en visie op de aanpak van armoede en schuldhulpverlening geformuleerd.
- **Hoofdstuk 4 en 5** vormen het aanvalsplan: wat doen we nu in de praktijk: wat willen we bereiken en welke acties dragen daar aan bij. Daarbij maken we gebruik van de doelenboom, zoals door Movisie aangedragen is.
- In **hoofdstuk 6** wordt aangegeven op welke wijze monitoring en evaluatie plaatsvindt.
- In de **bijlage** geven we een korte omschrijving van activiteiten die uit armoedebudget gefinancierd worden, met het bedrag dat daar in 2018 aan besteed is. Tevens wordt aangegeven welke activiteiten zogenoemde open einde regelingen zijn en welke niet.

# Managementsamenvatting



# Hoofdstuk 1

Wat is armoede,  
hoe ziet armoede in  
Maastricht er uit en wat  
is het wettelijk kader



## **Wat is armoede?**

Armoede is een relatief begrip. Armoede in Nederland anno 2019 is iets anders dan armoede in Nederland in de jaren vijftig of als armoede in een ontwikkelingsland. Armoede wordt altijd beschouwd in relatie tot het algemene welvaartsniveau van een samenleving.

In Nederland wordt armoede gedefinieerd op basis van de hoogte van het inkomen. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) hanteren allebei een andere definitie van armoede. Omdat we in het volgende hoofdstuk cijfers van het SCP en CBS gebruiken, geven we beide definities hieronder weer.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek hanteert de lage inkomensgrens. Huishoudens met een inkomen onder of tot deze grens lopen kans op armoede en hebben daarmee een hoger armoederisico. In 2017 was dit € 1.040 (alleenstaande), € 1.380 (alleenstaande met één kind) en € 1.960 (paar met twee kinderen) per maand.

Het SCP gaat bij haar armoedecijfers uit van het niet-veel-maar-toereikend budget. Daarin nemen ze uitgaven mee van een zelfstandig huishouden aan onvermijdbare, basale zaken als voedsel, kleding en wonen, verzekeringen en persoonlijke verzorging, maar ook de minimale kosten van ontspanning en sociale participatie, bijvoorbeeld een korte vakantie of het lidmaatschap van een sport- of hobbyclub. Deze laatste uitgaven zijn niet strikt noodzakelijk, maar veel mensen zien

het wel als wenselijk<sup>5</sup>. In 2017 is het niet-veel-maar-toereikend budget voor een alleenwonende € 1.135 per maand, € 1.555 voor een paar zonder kinderen en € 1.850 voor een paar met één kind<sup>6</sup>. Naast de inkomensgrenzen van bijvoorbeeld CBS en SCP is er ook nog een beleidsmatige armoedegrens, die in politieke besluitvorming is vastgelegd. Deze noemen we het wettelijk sociaal minimum, dat gelijkstaat met de bijstandsuitkering die huishoudens als vangnet ontvangen.

Veel gemeenten, waaronder ook Maastricht, hanteren voor de uitvoering van hun gemeentelijk armoedebeleid een hogere grens. In Maastricht is deze grens vastgesteld op 110% van het wettelijk sociaal minimum. Deze grens ligt tegen de grenzen van CBS en SCP aan. Inwoners onder deze inkomensgrens kunnen daarmee extra financiële middelen krijgen. Daarmee pakken we de gevolgen van armoede aan, hoewel dat niet terug te vinden is in de landelijke armoedecijfers, omdat deze geen rekening (kunnen) houden met de invloed van lokaal beleid.

Hoewel de definitie van armoede gebaseerd wordt op een inkomensgrens, wordt ervan uitgegaan dat armoede niet alleen een financiële component heeft, maar ook een sociale component (doe ik mee in de maatschappij?) en een subjectieve component (voel ik me arm?).

Armoede kan naast een laag inkomen ook veroorzaakt worden door schulden. Bijna iedereen heeft schulden: een studieschuld, rood staan bij de bank, een hypotheekschuld. Niet alle

5. Goderis, B. Hulst, B. van, Wildeboer Schut, J.M. & Ras, M.: *de SCP methode voor het meten van armoede*. Den Haag, sociaal en cultureel planbureau, 2018.

6. Goderis, B. Hulst, B. van & Hoff, S. *Armoede in kaart 2018*. Den Haag, Sociaal en cultureel planbureau, 2018

schulden zijn problematische schulden. Bij problematische schulden gaat het erom dat mensen hun financiële verplichtingen niet binnen drie jaar zonder professionele hulp kunnen oplossen<sup>7</sup>. Het Nibud maakt onderscheid tussen ‘lichte en ernstige betalingsproblemen’<sup>8</sup>. Het Nibud kijkt naar zaken als het afsluiten van energie, loonbeslag, het meer dan tien dagen te laat betalen van de hypotheek of huur, regelmatig een voorschot op het salaris vragen of aanmelding bij het CAK<sup>9</sup>.

### Armoede (indicator) in Maastricht

Als armoede indicator gebruiken we het aantal huishoudens met een inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum. Deze beleidsmatige indicator sluit aan op de absolute grenzen die gehanteerd worden door het CBS en het SCP. Als bron voor deze indicator gebruiken we de minimascan van Stimulansz.

#### **Hoe ziet armoede in Maastricht er uit?**

11,7% van alle huishoudens in Maastricht, dat zijn 8100 huishoudens, had in 2018 een inkomen tot 110% van het wettelijk sociaal minimum. 4,7%(3200 huishoudens) had al langer dan 4 jaar zo’n laag inkomen<sup>10</sup>.

12.7% van alle kinderen in Maastricht groeit op in een huishouden met een inkomen tot 110% wettelijk sociaal minimum. Het betreft 2067 kinderen<sup>11</sup>.

Van de huishoudens die een laag inkomen hebben, heeft 32% een AOW uitkering, 10% een WAO, Wajong of WIA uitkering en

7. Jungmann, N. & Madern, T. *Duurzame verbetering van gezonde financieel gedrag. Droom of werkelijkheid?* Den Haag, Wetenschappelijk raad voor het regeringsbeleid, 2016

8. Schonewille, G. & Crijnen, C. *Financiële problemen 2018. Geldzaken in de praktijk, deel 1.* Utrecht, Nibud, 2018.

9. CAK is een publieke dienstverlener die voor de overheid regelingen uitvoert en zorgt voor de vertaling van wetten en regels naar persoonlijke en begrijpelijke dienstverlening zie [www.cak.nl](http://www.cak.nl).

10. Voorlopige cijfers CBS statline, minimascan Stimulansz juli 2018

11. Minimascan Stimulansz juli 2018

ongeveer 2% een WW uitkering, 40% een bijstandsuitkering, 9% een inkomen als werknemer en 7% een inkomen als zelfstandige.

De meeste Maastrichtse cliënten Schuldhulpverlening werken in loondienst of hebben een bijstandsuitkering<sup>12</sup>.

De meeste mensen (24%) hadden bij hun intake in de schuldhulpverlening een schuld van meer dan € 50.000; 62% van de aangemelde cliënten in de schuldhulpverlening is gehuwd en de grootste groep is tussen de 27 en 65 jaar (80%)<sup>13</sup>.

De belangrijkste oorzaken van de slechte financiële situatie zijn volgens Maastrichtenaren: slechte gezondheid, persoonlijke problemen/stress, te hoge vaste lasten, schulden, geen betaald werk<sup>14</sup>.

### Armoede en schuldhulpverlening verdeeld over wijken

Movisie heeft cijfers van de GGD Zuid-Limburg (2016)<sup>15</sup> en het CBS (2018) gebruikt om in te zoomen op een aantal wijken waar armoede en schulden vaker voorkomen. Wijken waar veel kinderen in armoede opgroeien en met de meeste cliënten schuldhulpverlening staan in tabel 1. We zien duidelijk een overlap tussen een aantal wijken.

12. *Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening 2016-2020 gemeente Maastricht, Op weg naar een financieel stabiel bestaan*

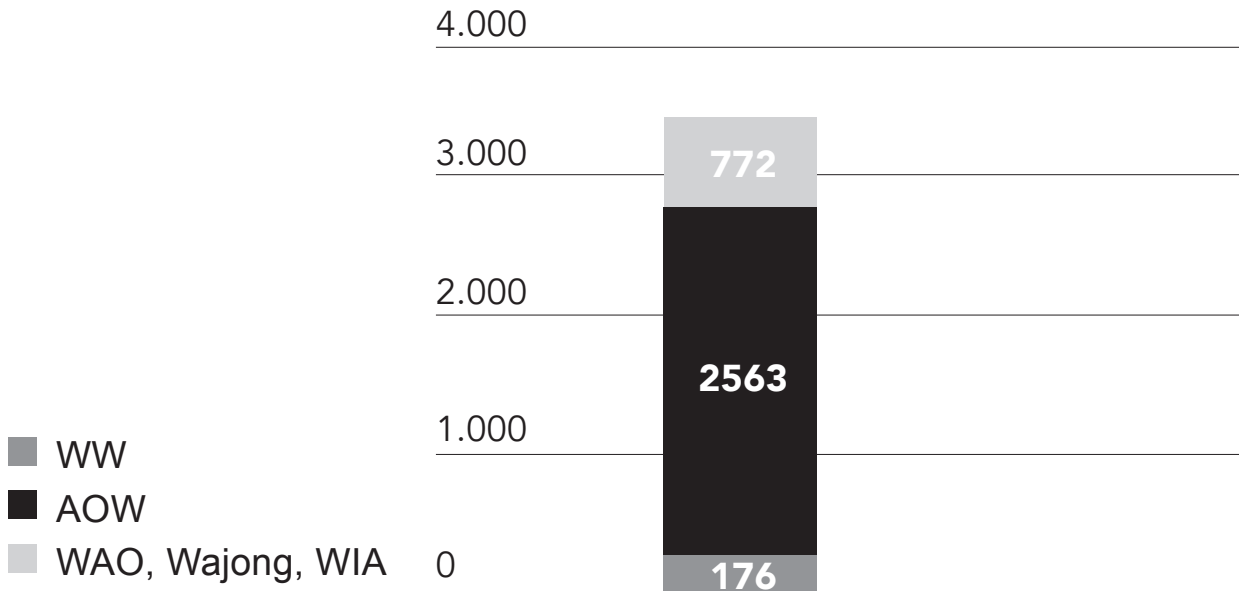
13. *Gegevens KBL t.b.v. informatiebijeenkomst schuldhulpverlening raad Maastricht, 26 februari 2019*

14. *Regionaal armoedeonderzoek Maastricht-Heuvelland 2016*

15. *GGD Zuid Limburg, Jeugd en armoede in Maastricht, 2016*

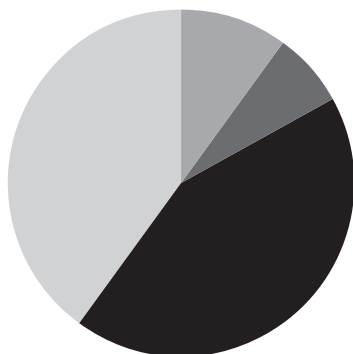
## Uitsplitsing inkomensverzekering

bron: minimascan Stimulansz juli 2018



## Voorlopige cijfers verdeling aantal huishoudens met inkomen tot 110% wettelijk sociaal minimum

bron: minimascan Stimulansz juli 2018



- inkomen als werknemer: 784
- inkomen als zelfstandige: 553
- Uitkering inkomensverzekering (WW, AOW, WAO, Wajong, WIA): 3252
- Uitkering sociale voorzieningen: 3511



In de genoemde wijken zien we dat in vergelijking met andere delen van Maastricht:

- Er relatief meer bijstandsontvangers wonen (GGD Zuid-Limburg, Jeugd en armoede in Maastricht, 2016, en GGD gezondheidsatlaszl 2019);
- Er meer gescheiden burgers wonen (CBS, Kerncijfers wijken en buurten 2018);
- Er veel huishoudens zijn met kinderen waarvan beide ouders geen werk hebben (Gezondheidsatlaszl, 2019; GGD Zuid-Limburg, Jeugd en armoede in Maastricht, 2016);
- Er relatief meer mensen leven die aangeven moeite te hebben met rondkomen (Gezondheidsatlaszl, 2019);
- Mensen zich (ernstig) eenzaam voelen (Gezondheidsatlaszl, 2019);
- Er meer migranten, met name niet-westerse migranten wonen (CBS, Kerncijfers wijken en buurten 2018).

De risicogroepen in Maastricht komen deels overeen met de landelijke risicogroepen. Voor armoede zijn dit: eenoudergezinnen en hun kinderen, uitkeringsontvangers en mensen met een niet-westerse migratieachtergrond en hun kinderen. Voor schuldenproblematiek zijn dit: eenoudergezinnen en uitkeringsontvangers.

<b>Kinderen in armoede groeien vooral op in de wijken</b> <i>(GGD Zuid-Limburg 2016)</i>	<b>Buurten met de meeste cliënten Schuldhelpverlening</b> <i>(Gemeente Maastricht, 2018)</i>
Pottenberg	Pottenberg
Mariaberg	
Malpertuis	Malpertuis
Caberg	Caberg
Bosscherveld	
Wittevrouwenveld	Wittevrouwenveld
Nazareth	Nazareth
Limmel	

---

## **SAMENVATTEND**

**Vergeleken met het landelijk gemiddelde leven er in Maastricht meer huishoudens in armoede. Kijkend naar vergelijkbare gemeenten zien we meer overeenkomsten dan verschillen. Armoede komt over het algemeen genomen vaker voor in stedelijke gebieden. Armoede treft vooral uitkeringsgerechtigden, kinderen, eenoudergezinnen en 65+'ers. Deze groepen wonen vooral in wijken in Noordwest en Noordoost Maastricht. Het gaat om Pottenberg, Malpertuis, Caberg, Wittevrouwenveld en Nazareth en in mindere mate Mariaberg, Bosscherveld en Limmel. In al deze wijken zien we een hoog percentage van huishoudens met beide ouders zonder werk, (ernstig) eenzame mensen en sociale huurwoningen en een hoger percentage niet westerse migranten. De doelgroepen kennen allemaal hun eigen dynamiek en problematiek: een effectieve aanpak vraagt dan ook om maatwerk.**

---

### **Wettelijk kader**

#### *Landelijk kader*

Formeel wordt de aanpak van armoede en schulden bepaald door de Participatiewet, het besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) en de wet gemeentelijke schuldhulpverlening



(Wgs) . Bij de aanpak van armoede hebben er in de praktijk echter een groot aantal andere wetten ook invloed, zowel binnen als buiten het sociale domein. Hieronder vindt u een korte uitleg.

> Sociaal domein

De **Participatiewet** geeft gemeenten enerzijds de plicht om bijzondere bijstand te verlenen en anderzijds om mensen te helpen om aan het werk te gaan.

Het **Besluit bijstandverlening zelfstandigen** (Bbz) verplicht gemeenten om ondernemers met financiële problemen te ondersteunen om de werkgelegenheid van henzelf en eventuele medewerkers te behouden.

De **Wet gemeentelijke schuldhulpverlening** (Wgs) verplicht gemeenten sinds 2012 om beleid te voeren t.a.v. schuldhulpverlening. Hiertoe dienen gemeenten tenminste 1 maal per 4 jaar een plan met het te voeren beleid op het terrein van schuldhulpverlening vast te leggen.

De **WMO** geeft aan dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn.

De **Jeugdwet** geeft de gemeente verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen.

De in 1996 ingevoerde **Wet Educatie en Beroepsonderwijs** (hierna:WEB) streeft naar een verbetering van taal- en rekenvaardigheid van volwassenen die deze vaardigheden onvoldoende beheersen. Wie Nederlands kan spreken en schrijven, kan zich beter redden in werk, op school en in sociale contacten. Het doel van de WEB is mede het vergroten van de zelfredzaamheid en participatie van laaggeletterde en anders-talige inwoners.

In 2010 is de **Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie** (hierna: Wet OKE) in werking getreden. Het doel van de wet is de taalontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren en de kwaliteit van peuterspeelzalen te verbeteren.

De **Regeling urenuitbreiding voorschoolse educatie** die per augustus 2020 ingaat, geeft gemeenten de wettelijke verplichting om voor- en vroegschoolse educatie te intensiveren. Vanaf de leeftijd van 2,5 jaar krijgen kinderen 960 uur educatie per jaar. Deze maatregel is gericht op uitbreiden van het aantal kinderen met grote (taal)achterstand dat deelneemt aan effectieve voor- en vroegschoolse programma's, om daarmee (taal)achterstand in groep 3 van het basisonderwijs te voorkomen.

Gemeenten bepalen zelf welke kinderen ze extra ondersteunen, maar het gaat vooral om kinderen van ouders met een laag opleidingsniveau.

> Buiten het sociale domein

Ook buiten het sociale domein liggen kaders voor gemeentelijk beleid op het gebied van armoede en schulden.

Sinds 1893 kennen we de **Faillissementswet**. Wanneer een onderneming of een persoon failliet gaat, dan regelt het faillissementsrecht onder andere zaken als het verdelen van het vermogen van de schuldenaar ten behoeve van de gezamenlijke schuldeisers. Sinds 1998 zijn aan deze wet ook regels toegevoegd over de sanering van schulden van natuurlijke personen, de **Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen** (WSNP). Er kan alleen gebruik gemaakt worden van de WSNP als er eerst een serieuze poging gedaan is om een minnelijke schuldregeling tot stand te brengen.

> Wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap

Wanneer mensen tijdelijk of blijvend door hun lichamelijke of geestelijke toestand niet in staat zijn hun financiële belangen te behartigen, kan een beschermingsmaatregel zoals beschermingsbewind worden aangevraagd bij de kantonrechter. Dit is sinds 1982 geregeld in het Burgerlijk Wetboek, (art. 431 e.v.). Op 1 januari 2014 is de wet wijziging curatele, beschermingsbewind en mentorschap in werking getreden, en vanaf dat moment zijn ook problematische schulden een grond voor toewijzing van beschermingsbewind. Dat heeft geleid tot een grote stijging van het aantal onder bewindstellingen, en tot veel hogere kosten voor gemeenten. Mensen vragen zelf beschermingsbewind aan bij de kantonrechter. Deze kan op basis van twee gronden beschermingsbewind toekennen: lichamelijke/geestelijke toestand of verkwisting/problematische schulden.

De rechter velst een onafhankelijk oordeel en is niet verplicht om een schuldenaar te wijzen op gemeentelijke schuldhulpver-

lening. Wanneer een rechter beschermingsbewind heeft toegevoerd aan iemand die onvoldoende middelen heeft om dit zelf te betalen, dan kan bijzondere bijstand worden aangevraagd.

De hoofdtaak van een bewindvoerder is het beheren van alles wat onder zijn bewind geplaatst is. Daar moet hij administratie over voeren. Tot de gewone werkzaamheden van een bewindvoerder behoort ook het regelen van de financiële huishouding van de onder bewind gestelde: belastingaangifte doen, aanvragen van (bijzondere) bijstand, huurtoeslag of een persoonsgebonden budget (PGB).

Om de kwaliteit van het bewind te waarborgen, is op 29 januari 2014 ook het **Besluit kwaliteitseisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren** in werking getreden. Tenslotte wordt de vergoeding voor bewindvoering jaarlijks vastgesteld door het Rijk.

De in 1990 ingevoerde **Wet op het consumentenkrediet** (Wck) moet voorkomen dat organisaties misbruik maken van mensen (faillissement/WSNP) door advocaten, curatoren, notarissen, deurwaarders, registeraccountants en accountants-administratieconsulenten

Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is rijksbeleid. De wettelijke bepalingen met betrekking tot kwijtschelding van gemeentelijke belastingen staan in niet in de participatiewet, maar in: de Gemeentewet (artikel 255, de Waterschapswet (artikel 144) en de Invorderingswet 1990 (artikel 26).

> Invloed rijksbeleid reikt ver

De invloed van rijksbeleid is heel groot. De invoering van de Participatiewet, de Wet maatregelen wet werk en bijstand van juli 2014, de kostendelersnorm in de bijstand, de transities in de zorg: de Rijksbezuinigingen raken de lage inkomens hard. Het toeslagenbeleid maakt dat het voor individuele huishoudens lastig is om overzicht te houden over hun besteedbaar inkomen en door gebrek aan overzicht liggen schulden op de loer. De invoering van de wet vereenvoudiging beslagvrije voet is wederom uitgesteld, waardoor mensen nog steeds het risico lopen om onder het bestaansminimum terecht te komen.

### Beleidskader: lokaal

Armoedeplan 2006-2010 (raadsbesluit, 19 september 2006). Wordt ingetrokken met het vaststellen van het voorliggende integrale beleidsplan armoede en schuldhulpverlening 2020-2024

- Armoedeplan 2006-2010 (raadsbesluit, 19 september 2006). Wordt ingetrokken met het vaststellen van het voorliggende integrale beleidsplan armoede en schuldhulpverlening 2020-2024.
- Beleidsplan schuldhulpverlening “Naar een financieel stabiel bestaan” (raadsbesluit, 1 november 2016). Wordt ingetrokken met het vaststellen van het voorliggende beleidsplan armoede en schuldhulpverlening 2020-2024.
- Invoering nieuwe Wet sociale werkvoorziening (Wsw), (raadsbesluit, 27 mei 2008).
- Nota samenhangende kaders 3 decentralisaties en in het bijzonder het beleidskader Participatiewet Maastricht-Heuvelland (raadsbesluit, 18 februari 2014).

- Beleidsplan jeugd 2014-2018 (raadsbesluit, 19 februari 2014), wordt na zomer 2019 opnieuw vastgesteld.
- Toekomstagenda sociaal domein Maastricht-Heuvelland (raadsbesluit, 1 januari 2016).
- Beleid Participatiewet met bijbehorende verordeningen (raadsbesluit, 17 mei 2016).
- Regionaal gezondheidsbeleid 2016-2019 (raadsbesluit, 11 oktober 2016).
- Nog in ontwikkeling zijn de gemeentelijke visie op onderwijs en de educatieve agenda Maastricht 2020-2024.

# Hoofdstuk 2

Onze missie en visie  
met betrekking tot  
armoede en schulden

**Gemeenten kunnen armoede niet oplossen. Want daarvoor zouden gemeenten inkomenspolitiek moeten bedrijven en dat is voorbehouden aan het rijk.**

**Gemeenten hebben twee wettelijk taken op het gebied van armoede. Ze hebben de wettelijk plicht om bijzondere bijstand te verstekken op grond van art. 57 van de participatiewet. Deze taak richt zich op het verzachten van de gevolgen van armoede.**

**Daarnaast hebben gemeenten de wettelijke taak om schuldhulpverlening te bieden, op grond van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Hulpverlening aan mensen met schulden is dus ook vooral curatief. De laatste jaren is er meer aandacht voor preventie en vroegsignalering. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening zal aangepast worden, om deze taak ook een wettelijke grondslag te geven.**

**Tenslotte kunnen gemeenten, eveneens op grond van de participatiewet, in beperkte mate lokaal minimale vormgeven. Ook deze taak richt zich op het verzachten van de gevolgen van armoede. Maastricht vat haar taak echter breder op.**



De **missie van ons armoedebeleid** is dat we sociale uitsluiting en ongelijkheid als gevolg van armoede en schulden willen verminderen. Armoede is veel meer dan alleen een inkomensprobleem. Het raakt het hele bestaan van mensen. Uit vele studies blijkt de relatie tussen armoede en een slechte fysieke en psychische gezondheid. Armoede heeft ook effecten op sociaal maatschappelijke deelname en op gezins- en opvoedingsproblemen<sup>16</sup>.

We pakken armoede enerzijds aan door de gevolgen van armoede te verminderen en daarmee te verzachten. We verzachten de materiële gevolgen vanuit onze wettelijke taak bijzondere bijstand en vanuit ons lokaal minimabeleid. Anderzijds oefenen we ook invloed uit op de oorzaken van armoede.

Onze ambitie is het om de armoede in Maastricht in 2030 onder het landelijk gemiddelde gebracht te hebben<sup>17</sup>.

Onze **visie op armoede** is dat het een complex verschijnsel is met veelal samenhangende dimensies: inkomen, maatschappelijke participatie, opleiding, gezondheid, zelfredzaamheid, wonen en leefomgeving. Het beeld van een onontwarbare kluwen past bij deze visie.

We moeten ons echter ook realiseren dat niet iedereen in armoede ongezond leeft of klachten heeft. Er zijn ook mensen die zich prima redden. Toch heeft armoede negatieve effecten op mensen en de samenleving als geheel. Cruciaal daarbij is de schaamte die vaak gepaard gaat met armoede. Veel mensen vinden het moeilijk om over armoede of geldzorgen

*16. Zie voor een overzicht het rapport van Movisie, 2019*

*17. Coalitieakkoord 2018-2022 Maastricht onbegrensd en ontspannen.*



te praten. Dat kan ertoe leiden dat ze te lang wachten met het vragen om hulp, zodat de (schulden)problemen al geëscaleerd zijn.

### **Armoede en schulden**

Er is een nauwe relatie tussen armoede en schulden. Het oude gezegde: "waar schulden zijn, is armoede niet ver weg" is nog steeds van toepassing. Hoewel schulden onder alle inkomensgroepen voorkomen, lopen mensen met een laag inkomen meer risico op schulden. Ook schulden komen over het alge-

meen niet alleen en bij de aanpak van schulden is, evenals bij de aanpak van armoede, een integrale benadering nodig.

Sinds de inwerkingtreding van de wet gemeentelijke schuldhulpverlening in 2012 is schuldhulpverlening een taak van gemeenten. De wet geeft een ruim kader waarbinnen gemeenten deze taak zelf kunnen vormgeven. Effectieve schuldhulpverlening draagt bij aan de bestrijden van armoede en geeft mensen meer mogelijkheden om te participeren in het sociale en maatschappelijke leven.

Schuldenproblematiek vraagt net als de aanpak van armoede om een integrale benadering. We willen voorkomen dat nog meer inwoners te maken krijgen met problematische schulden. We werken samen met partners en we willen in een zo vroeg mogelijke stadium werken aan een aanpak van de ontstane financiële situatie. We willen mensen ondersteunen zodat ze tenminste schuldenzorgvrij<sup>18</sup> en indien mogelijk schuldenvrij worden. (Iemand is tenminste schuldenzorgvrij wanneer hij/zij wordt geholpen bij het onderzoek naar alle bestaande schulden en middels budgetbeheer en coaching ondersteund wordt in zijn of haar financiële situatie).

Onze **missie** is het om, samen met ketenpartners, een bijdrage leveren aan het verminderen van schuldenproblematiek door waar mogelijk financiële zelfredzaamheid te bevorderen, waar nodig mensen te ondersteunen in hun financiële redzaamheid en via preventie en vroegsignalering te voorkomen dat mensen in (risicovolle)schulden terechtkomen.

*18. In het movisierapport Armoede & schulden in Maastricht, 2019, wordt dit schuldrust genoemd.*

Daarmee beperken we problemen bij inwoners en onnodige maatschappelijke kosten als gevolg van schuldenproblematiek bij inwoners.

Onze **visie op schulden** is dat schulden belemmerend werken op (maatschappelijke) participatie. Het leidt tot tunnelvisie, het beïnvloedt het denkvermogen, het zorgt ervoor dat mensen moeite hebben om nieuwe vaardigheden te leren. Kortom: het leven staat onder druk.

Iemand is volgens het Nibud zelfredzaam wanneer hij weloverwogen keuzes maakt, zodanig dat zijn financiën in balans zijn op zowel de korte als de lange termijn. Dat betekent niet alleen dat iemand zelfstandig keuzes kan maken, maar ook dat iemand weet wanneer hij hulp moet inroepen. Zelfredzaam betekent soms juist: samen iets oppakken.

Schuldhelpverlening is meer dan schuldregelen alléén. Schuldhelp is een verzamelnaam voor een aanpak met drie pijlers:

- Preventie: voorkomen en tijdig signaleren van risicovolle en problematische schulden.
- Stabilisatie: beheersbaar maken van financiële problemen door inkomsten en uitgaven in evenwicht te brengen en te houden (schuldenzorgvrij/ schuldenrust).
- Schuldregeling: duurzaam oplossen van problematische schulden (schuldenvrij).

De laatste jaren wordt vroegsignalering expliciet benoemd als onderdeel van schuldhelpverlening. Vroegsignalering binnen de schuldhelpverlening is het in een zo vroeg mogelijk stadium

in beeld brengen van mensen met financiële problemen om vroegtijdige hulpverlening mogelijk te maken door gebruik te maken van daadwerkelijke signalen en outreachende hulpverlening.

Het verschil met preventie is dat bij preventie geen uitwisseling van tot op het individu herleidbare informatie nodig is, en er dus geen vraagstuk in het kader van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) ontstaat. Voorbeelden van schuldpreventie zijn financiële educatie, voorlichting over de risico's van lenen of de financiële gevolgen van life events, zoals meerderjarig worden of scheiden<sup>19</sup>.

---

## **SAMENVATTEND**

- **Als gemeente kunnen we armoede niet oplossen omdat inkomenspolitiek is voorbehouden aan het Rijk.**
- **Vanuit onze wettelijke taak bijzondere bijstand en vanuit lokaal minimabeleid verzachten we de gevolgen van armoede. Dit blijven we ook doen.**
- **We geven echter de komende jaren prioriteit aan het beïnvloeden van de oorzaken van armoede en schulden. Preventie en vroegsignalering zijn daarbij belangrijke thema's.**

---

*19. Memorie van toelichting wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening ten behoeve van de uitwisseling van persoonsgegevens, pag 2/3.*

# Hoofdstuk 3

Onze visie op  
de aanpak van  
armoede en schulden

Bij het voorbereiden van dit beleidskader heeft de gemeente Maastricht twee onderzoeken<sup>20</sup> laten doen. Movisie heeft onderzoek gedaan naar de oorzaken van armoede, naar effectieve aanpakken, naar waar een gemeente wel en geen invloed op hebben, naar hoe effecten gemeten kunnen worden. Aanvullend aan het Movisie onderzoek is input gevraagd aan de stad, tijdens het Stadsgesprek Armoede op 15 april 2019. Daarnaast is onderzocht hoe het staat met het non-gebruik van landelijke toeslagen in Maastricht en hoe de gemeente mensen kan informeren over en ondersteunen bij het aanvragen van landelijke regelingen.

Armoedebeleid is in de afgelopen jaren sterk veranderd. Waar eerst de nadruk lag op beleid om mensen via betaalde arbeid uit de armoede te helpen, ligt er nu meer nadruk op participatie als middel om uit de armoede te komen.

Verder heeft er een verschuiving plaatsgevonden van een collectieve naar een individuele aanpak, met maatwerk als thema om ervoor te zorgen dat de juiste ondersteuning ingezet wordt en is er toenemende aandacht voor preventie en vroeg-signalering, ook bij de aanpak van schulden.

Armoede is een ingewikkeld beleidsterrein. In onze visie is armoede een ingewikkelde kluwen van elkaar beïnvloedende factoren. Het heeft niet alleen te maken met geld, maar ook bijvoorbeeld met onderwijs, wonen, gezondheid. Armoede is niet alleen een ingewikkeld, maar ook een hardnekkig probleem. Kant en klare oplossingen zijn er niet en (deel)oplossingen komen vanuit veel verschillende kanten.

*20. Movisie rapport "armoede en schulden in Maastricht", Onderzoek en statistiek gemeente Maastricht: Non gebruik landelijke toeslagen in Maastricht.*

Er zijn verschillende redenen waarom iemand in de armoede en schulden terecht kan komen. Zowel persoonlijke, sociale, maatschappelijke als economische oorzaken spelen een rol<sup>21</sup>. Als je in de armoede en/of schulden zit, zijn er weer veel verschillende factoren die op elkaar inwerken, waardoor het heel lastig is om weer uit de armoede te komen. Armoede wordt dan een vicieuze cirkel en het doorbreken van die vicieuze cirkel kunnen we niet alleen. Het is niet mogelijk het vraagstuk met één beleidsmaatregel of met één partij in één keer op te lossen<sup>22</sup>.

De aanpak van armoede heeft dus veel raakvlakken met andere beleidsterreinen. Gemeenten verrichten grote inspanningen op allerlei terreinen om daarmee invloed uit te oefenen op een of meer onderdelen van het armoedevraagstuk. Dat maakt het echter ook lastig om een eensluidende definitie van de doelgroep van armoedebeleid te geven.

Voor onze wettelijke taak bijzondere bijstand hanteren we een inkomensgrens van 110% van het wettelijk sociaal minimum. Voor taken op het gebied van re-integratie hanteren we de definities van de Participatiewet. Andere beleidsterreinen die activiteiten ondernemen op het gebied van armoede, hanteren weer hun eigen definities.

Ook vindt de aanpak van armoede plaats met heel veel verschillende partijen, organisaties, burgerinitiatieven etc. Er wordt veel gewerkt op basis van uitbesteding en regie.

Tenslotte: het grootste deel van het armoedebudget is nodig

21. Movisie rapport "armoede en schulden in Maastricht", p.14/15

22. *Idem*, p. 16.



voor de wettelijke taken bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. De financiële middelen voor andere taken zijn beperkt.

Onze **visie op de aanpak van armoede en schulden** is dat gemeentelijk beleid op het gebied van armoede en/of schulden slechts een schakel is in de keten van de aanpak. Naast het feit dat ook andere beleidsterreinen van de gemeente een grote bijdrage leveren, zijn er steeds meer organisaties en initiatieven actief. Samenwerking intern en extern is een belangrijk voorwaarde voor succes. Samenwerking betekent leren van elkaar en gebruik maken van elkaars expertise vanuit onderling vertrouwen.

# Hoofdstuk 4

## Aanvalsplan armoede

## **Het doel van het armoedebeleid van de gemeente Maastricht is om sociale uitsluiting en ongelijkheid als gevolg van armoede te verminderen.**

Dat kan zowel door armoede en schulden te voorkomen, als door de gevolgen van armoede en schulden te verzachten. Daarin heeft de gemeente al een stevige sociale basis en een veelomvattend aanbod gecreëerd, zo geeft Movisie aan<sup>23</sup>.

De uitdaging nu is om de samenhang te blijven bewaken en naast vernieuwing ook aandacht te blijven besteden aan het bestaande aanbod. De komende jaren is er ook aandacht nodig voor het implementeren van resultaten van pilots in bestaande aanpakken. Leren van wat er is en deze ervaringen gebruiken om te verbeteren en op te schalen.

Een hulpmiddel om te kunnen monitoren en beleid in het sociale domein te meten, is het Kwaliteitskompas<sup>24</sup>. Het zorgt voor ordening, door inzichtelijk te maken hoe activiteiten bijdragen aan gewenste verbeteringen/resultaten. Het start met strategische ambitie, met het formuleren van maatschappelijke resultaten, deze vertalen in activiteiten en indicatoren. Een zogenoemde doelenboom maakt e.e.a. meer inzichtelijk. In dit beleidskader gebruiken we het kwaliteitskompas om zicht en grip te krijgen op ons armoedebeleid. Daarbij is wel van belang om uitdrukkelijk aan te geven dat doelen en indicatoren op beleidsniveau een lange adem vergen. Veranderingen zijn niet meteen te zien in monitoren<sup>25</sup>. Zeker t.a.v. preventie en vroeg-signalering is het lastig om effecten te meten en te waarderen.

23. Rapport Movisie "Armoede & schulden in Maastricht", 2019

24. Rapport Movisie "Armoede & schulden in Maastricht", 2019

25. Rapport Movisie: "Armoede & schulden in Maastricht", 2019

## WAT IS ONS DOEL?

**Sociale  
uitsluiting  
en  
ongelijkheid  
als gevolg  
van armoede  
verminderen**

## WAT WILLEN WE

## BEREIKEN?

Het taboe op armoede en schulden af, zodat we eerder kunnen helpen

Zo min mogelijk mensen in de schulden en zo kort mogelijk in de schuldenstress (beleid gemeentelijke schuldhulpverlening)

Zoveel mogelijk mensen maken gebruik van materiële ondersteuning

We pakken samen armoede aan: we kennen elkaar en weten elkaar te vinden

## **WELKE ACTIVITEITEN DRAGEN**

### **HIER AAN BIJ?**

Wijkservicepunten, pilot samenwerking KBL met SVB, spreekuren woningcorporaties, AANzetbijeenkomsten, inkomens-, schulden, -oppluskaart, pasopjegeld, voorlichting rondom life events, pilot vindplaats schulden, pilot landelijke campagne brede schuldenaanpak.

Pilot vindplaats schulden, wijkservicepunten, pilot samenwerking KBL met SVB, werkgeversdienstverlening, pilot Jongerenperspectieffonds, No Credit Game Over, Moneyways, voorkomen huisuitzettingen, overleg rechtbank over pilot schuldenfunctionaris, convenant bewindvoerders, pilot buddy app, diverse vrijwilligersprojecten thuisadministratie en ondersteunen belastingaangifte.

Besluit vereenvoudiging gegevensuitvraag, ambtelijke toekenning voorzieningen, inkomenskaart, promotie, vrijwilligersprojecten, pilot dienstverlening op locatie, Integrale Gebiedsgerichte Teams, pilot vindplaats schulden.

Samen uit de min uitvoeringsoverleg en bestuurlijk overleg, gezamenlijke deskundigheidsbevordering, bijeenkomsten, 50-gezinnen aanpak, convenant bewindvoerders, pilot dienstverlening op locatie.

## **Het taboe op armoede en schulden verminderen zodat we eerder kunnen helpen**

Voorkomen is beter dan genezen. Het is belangrijk te voorkomen dat mensen in armoede terechtkomen, maar ook om ze - als het dan toch gebeurt - er zo snel mogelijk weer uit te krijgen. Daar is heel wat voor nodig. Zoals eerder aangegeven, kan armoede door verschillende oorzaken ontstaan en kan het verergeren doordat factoren op elkaar inwerken totdat het een onontwarbare knoop wordt die moeilijk te ontwarren is.

Daarom oefenen we met een aantal aanpakken, waarin we op verschillende manieren aan verschillende touwtjes van de knoop werken. Denk bijvoorbeeld aan de pilot vindplaats schulden, aan de integrale gebiedsteams (IGT) bij SZMH, aan de 50 gezinnen aanpak en aan de gezamenlijke dienstverlening op locatie bij SZMH<sup>26</sup>.

Het is nog steeds een gegeven dat mensen niet te koop lopen met hun financiële problemen en mede daarom vaak te laat hulp zoeken. Daarom is het belangrijk dat we op allerlei manieren mensen eerder bereiken en dat we drempels verlagen voor mensen om hun situatie te bespreken. Praten over armoede en schulden moet normaal worden. Het onderwerp moet bij alle professionals die te maken hebben met mensen in kwetsbare (financiële) situaties, bovenaan hun lijstje staan.

Zowel het Movisie rapport als het rapport van Onderzoek en Statistiek geven aan dat vertrouwen en maatwerk heel belangrijk zijn. Daarom gaan we meer naar mensen toe, in plaats

26. Conform aanbevelingen uit het stadsgesprek armoede van 15 april 2019: maatwerk, integraal, denk aan 1 loket, samenhang in werkwijze

van dat we verwachten dat mensen naar ons toe komen. In hun eigen omgeving is het wellicht makkelijker om over zulke beladen onderwerpen te spreken<sup>27</sup>.

Dit kan er ook toe leiden dat mensen uit hun sociale isolement gehaald worden en weer gebruik gaan maken van de mogelijkheden die er zijn. Bovendien kunnen we mensen dan eerder bereiken, zodat ze eerder aan de slag kunnen met hun situatie. Uit ervaringen met outreachend werken bij andere gemeenten blijkt dat er mensen bereikt worden die nog niet bekend waren bij de schuldhulpverlening<sup>28</sup>. Dat impliceert dat we niet op korte termijn kosten gaan besparen. In eerste instantie gaan we meer mensen bereiken en dat leidt tot meer kosten.

Besparingen komen pas na langere tijd aan de orde. Daarnaast komen eventuele besparingen niet altijd terecht bij degene die de investering doet, m.a.w. als we als gemeente investeren in bijvoorbeeld een aanpak voorkomen huisuitzettingen en daarmee huisuitzettingen voorkomen, dan hebben de corporaties uiteindelijk een besparing op hun kosten in verband met huisuitzettingen.

De wijze waarop we communiceren over vraagstukken op het gebied van armoede en schulden, is gedifferentieerd en laagdrempelig. Want de groep op wie we ons richten, is ook heel verschillend. Ouderen, jongeren, mensen die wel of niet al contact hebben met de gemeente en/of met hulpverlenende instanties etc. Sommigen vinden het prettiger om zich eerst via internet te informeren, of om een hulpmiddel (app) te vinden om hun inkomsten en uitgaven in beeld te hebben. Anderen

*27. Conform aanbevelingen in het stadsgesprek armoede van 15 april 2019: Signalering en outreachend werken.*

*28. Daarmee beogen we ook de zogenoemde stille armen te bereiken, de mensen/doelgroepen die we nu nog niet bereiken.*

hebben één op één ondersteuning nodig bij het formuleren van hun hulpvraag.

We hebben een mobielvriendelijke update van de website pasopjegeld ontwikkeld en georganiseerd rondom life events. De komende periode wordt ook de site van SZMH gemoderniseerd, met daarin meer uitgebreide informatie over al onze ondersteuningsmogelijkheden.

Een andere vorm van preventie is het vroegtijdig bewust maken van jongeren over dit onderwerp<sup>29</sup>. Daarover volgt meer uitleg in hoofdstuk 5.

### **Zo min mogelijk mensen in de schulden en zo kort mogelijk in de schuldenstress**

Op dit onderdeel van ons beleidsplan zijn de kaders van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening van toepassing. Deze geeft aan dat gemeenten eenmaal per vier jaar een besluit moeten nemen over:

1. welke resultaten ze willen bereiken;
2. welke maatregelen genomen worden om de kwaliteit van uitvoering te borgen;
3. wat het maximaal aantal weken is m.b.t. eerste gesprek na hulpvraag;
4. hoe schuldhulpverlening aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen geboden wordt.

*29. Dit was ook een aanbeveling in het stadsgesprek armoede van 15 april 2019: besteed aandacht aan armoede op school.*



### Ad1. Welke resultaten willen we bereiken

We bieden aan alle inwoners, binnen de gestelde (wettelijke) kaders, ondersteuning om de schulden zo veel mogelijk op te lossen (schuldenvrij) of anders in ieder geval beheersbaar te maken (schuldenzorgvrij).

Mensen blijven zelf verantwoordelijk voor hun keuzes. Ze dragen ook de verantwoordelijkheid om ingezette trajecten te laten slagen. Wanneer ze (tijdelijk) niet in staat zijn om deze verantwoordelijkheid op zich te nemen, kunnen ze ook rekenen op (tijdelijke) ondersteuning.

Op voorhand wordt dus niemand uitgesloten van schuldhulpverlening, met uitzondering van inwoners die geen Nederlands staatsburger zijn of die onrechtmatig in Nederland verblijven. Het college van B&W heeft wel de bevoegdheid om mensen de toegang tot schuldhulp te weigeren, bijvoorbeeld omdat iemand zich niet houdt aan afspraken, zich ernstig misdraagt tegenover hulpverleners of wanneer er sprake is van een verzoek tot een hernieuwd schuldhulpverleningstraject.

Een bijzondere vorm van ondersteuning door gemeente staat omschreven in artikel 57 van de Participatiewet. Dit artikel biedt gemeenten de mogelijkheid aan de bijstand de verplichting te verbinden dat de belanghebbende eraan meewerkt dat het college in naam van de belanghebbende noodzakelijke verplichtingen uit de toegekende bijstand verricht, indien en zolang er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat iemand zonder hulp niet in staat is tot een verantwoordelijke besteding van zijn bestaansmiddelen. Dat betekent dat huur, nutsvoorzieningen en ziektekostenpremies door de gemeente betaald worden.

Hoewel we het uitgangspunt hanteren dat ongewenst gedrag niet beloond mag worden, kiezen we ervoor om, om erger te voorkomen, financiële stabilisatie aan te bieden en artikel 57 van de participatiewet toe te passen; ook in gevallen waarin mensen geen verdere toegang tot schuldhulp hebben.

De inzet van de gemeente bestrijkt het hele terrein van preventie en vroegsignalering tot en met nazorg. De wijze waarop inwoners benaderd en behandeld worden in het kader van schulden, komt overeen met de wijze waarop mensen in armoede benaderd worden: stress sensitieve dienstverlening, maatwerk en nabijheid<sup>30</sup> vormen daarbij belangrijke kernwoorden.

- *Stress sensitieve dienstverlening*

*Zowel bij Kredietbank Limburg (KBL) als bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland (SZMH) staat stress sensitieve dienstverlening hoog op de agenda. Er wordt gekeken hoe de dienstverlening, de omgeving, de samenwerking met andere partijen zo vormgegeven kan worden dat de stress bij mensen vermindert.*

*Bij KBL staat het onderwerp hoog op de agenda in hun plan “Anders denken, anders doen”. Medewerkers worden bijvoorbeeld getraind in motiverende gespreksvoering. Bij SZMH vormt het onderdeel van de transformatie van de dienstverlening en vertaalt het zich in o.a. gezamenlijke casuïstiekbesprekingen, intervisie en coaching.*

30. Conform aanbevelingen stadsgesprek armoede: Luisteren, doorvragen, eerst basis op orde, daarna vervolgstappen; biedt maatwerk en pas niet alleen regels toe; samen met mensen; vertrouwen.

*Deze basis willen we beter borgen. Daarom gaan we motive-  
rende gespreksvoering meenemen in de gezamenlijke deskun-  
digheidsbevordering bij Samen uit de min<sup>31</sup> (SZMH, KBL,  
Trajekt, Humanitas, MEE, Vluchtelingenwerk). Van daaruit  
kunnen we kijken of we het idee en de werkwijze verder uit  
kunnen rollen.*

- *Maatwerk*

*Maatwerk is een onderwerp dat zowel in een aparte AANzet  
bijeenkomst van 19 januari 2019 over dit onderwerp is uitge-  
diept, en dat ook tijdens het stadsgesprek van 15 april vaak  
genoemd is.*

*Maatwerk kent twee kanten; het is zowel een proces als de  
uitkomst van een proces. Als proces is het een contact tussen  
personen vanuit gelijkwaardigheid, waarbij er in gezamen-  
lijkheid een hulpvraag geformuleerd wordt en een plan van  
aanpak gemaakt wordt waarvoor hulpvrager de verantwoor-  
delijkheid wil dragen. Als uitkomst van een proces betekent  
het een oplossing waarin het individu/de individuele situatie  
centraal staat<sup>32</sup>.*

*Dat impliceert dat er ook individuele oplossingen komen waar  
standaardoplossingen niet toereikend zijn. Denk bijvoorbeeld  
aan de werkbudgetten die we hebben bij de sociale teams  
en bij jeugd, die ingezet kunnen worden om te voorkomen*

31. Conform aanbevelingen stadsgesprek armoede: Samenwerking en samenhang creëren tussen organisaties en stichtingen (aanbod) Dan vraag en aanbod beter te matchen. Gemeente kan dit faciliteren door scholing vrijwilligers aan te bieden.

32. Flyer uitkomst AANzet bijeenkomst 19 januari 2019

*dat kleine problemen groter worden of om een doorbraak te kunnen forceren. Binnen SZMH wordt ook geoefend met de omgekeerde toets, waarin gekeken wordt of dat wat nodig is past binnen de grondwaarden van de verschillende wetten (doelmatigheid) en pas daarna of het juridisch past (rechtmatigheid).*

- *Nabijheid*

*Het is nog steeds een gegeven dat mensen niet makkelijk praten over hun financiële problemen en dat ze daarom vaak te laat hulp zoeken. Uit landelijke gegevens blijkt dat slechts 15% van de mensen met schulden zich meldt bij schuldhulpverlening. Als mensen het lastig vinden om naar ons toe te komen, dan moeten wij dus naar hen toe gaan. Meer de wijken in, meer naar mensen toe, meer outreachend werken. Dat kan er ook toe leiden dat mensen uit hun sociale isolement gehaald worden en weer gebruik gaan maken van de mogelijkheden die er zijn. Bovendien kunnen we mensen dan eerder bereiken, zodat ze eerder aan de slag kunnen met hun situatie.*

Het resultaat van onze aanpak is dat er zo min mogelijk mensen in de schulden komen en dat ze, als ze er toch in terecht komen, er zo kort mogelijk zitten. We willen dat mensen zo min mogelijk last hebben van schulden.

### Ad2. Hoe monitoren we kwaliteit

KBL voert voor ons de formele schuldhulpverlening uit. In het kader van de intensivering van schuldhulpverlening is zij aan de slag met de doorontwikkeling naar KBL 2.0, onder het motto “Anders denken anders doen”. Betere samenwerking met gemeenten, maatschappelijke organisaties en andere relevante partijen (werkgevers) en het eerder bereiken van mensen met dreigende schulden leidt ertoe dat problemen niet onnodig groter worden. Stressreductie, korte wachttijden, maatwerk worden allemaal ingezet om cliënten te helpen zoals medewerkers zelf geholpen zouden willen worden.

Onderdeel van “Anders denken anders doen” is ook een modernisering van de verantwoording van de resultaten van de inzet van KBL. Nieuwe indicatoren zijn opgenomen in de begroting 2020 van KBL. Monitoring en sturing vindt plaats door het bestuur van KBL.

### Ad3. Wachttijd

Wachttijd is de periode tussen het moment dat een persoon zich wendt tot de gemeente voor schuldhulpverlening en het eerste gesprek waarin de hulpvraag wordt gesteld. De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) schrijft voor dat de wachttijd maximaal vier weken mag zijn en bij crisissituaties maximaal drie (werk)dagen. Korte wachttijden dragen bij aan

het voorkomen en beheersen van schulden. In Maastricht is uitgangspunt dat binnen twee weken na eerste melding een screening plaatsvindt, gevolgd door een screeningsgesprek waarin de hulpvraag wordt vastgesteld.

In het verloop van een schuldhulpverleningstraject kan er ook nog sprake zijn van doorlooptijden. Ook daarin hanteren we de stelregel: hoe korter, hoe beter. Voor de doorlooptijd zijn geen termijnen vastgesteld, omdat dit per klant kan verschillen. Denk bijvoorbeeld aan klanten met naast financiële ook psychische of verslavingsproblemen. Dit vraagt op maatwerkoplossingen.

### *Ad3. Schuldhulpverlening aan gezinnen met minderjarige kinderen*

Ouders met minderjarige kinderen krijgen op grond van de Wgs extra aandacht om te voorkomen dat schulden negatieve invloed hebben op de ontwikkeling van minderjarige kinderen. Naast financiële problemen kunnen ook andere problemen ontstaan of groter worden. Daarom geven we via onze ketenpartners extra aandacht aan deze gezinnen. Denk bijvoorbeeld aan Trajekt, Veiligheidshuis, Integrale Gebiedsgericht Teams, Sociale Teams, de pilot 50-gezinnen aanpak enz.

Zo sluiten we aan op integrale (keten)samenwerking, waardoor (financiële) problemen bij ouders en hun kinderen snel opgepakt kunnen worden.

## **Intensivering schuldhulpverlening**

Deze wordt vormgegeven vanuit het inzicht wat stress met mensen doet. Mensen met schulden hebben alleen nog aandacht voor het hier en nu. Ze verliezen het overzicht en kunnen geen onderscheid meer maken tussen hoofd- en bijzaken. Hun zelfvertrouwen gaat omlaag en ze voelen zich minder verbonden met de samenleving. Schulden kosten veel energie en ze hebben niet altijd meer energie voor een baan. Ze denken niet meer rationeel en maken soms keuzes waarvan men denkt: “Hoe is het mogelijk...”.<sup>33</sup>

Onder het motto “Anders denken anders doen” wordt een betere en effectievere dienstverlening vormgegeven. Dat gebeurt op allerlei meer en minder zichtbare manieren en vanaf instroom tot en met uitstroom en nazorg.

Het begint er natuurlijk mee dat de medewerkers zich ervan bewust zijn en nog meer getraind worden om mensen respectvol, op basis van gelijkwaardigheid en vanuit vertrouwen te behandelen. Het vindt ook plaats door in de samenwerking met andere organisaties niet meer naar elkaar door te verwijzen en mensen zelf het initiatief te laten nemen of ze inderdaad contact opnemen met de organisatie waarnaar ze doorverwezen worden. In plaats hiervan wordt gevraagd of de KBL contact mag opnemen.

Dat KBL dan ook het initiatief neemt tot contact, past bij een outreachende aanpak.

Snelheid, resultaatgerichtheid, nagaan wat de cliënt nodig heeft om minder stress te ervaren, zijn daarna belangrijke thema's. Hierbij past ook dat gekeken wordt welk instrument het best past. Denk bijvoorbeeld aan de inzet van budgetbeheer maatwerk in plaats van bewindvoering, wanneer blijkt dat dit lichtere instrument de juiste ondersteuning biedt.

Nazorg is de belangrijkste preventieve maatregel<sup>34</sup>. Daarom wordt bekeken op welke wijze mensen verantwoord "losgelaten" kunnen worden. Een van de mogelijkheden die we samen met een aantal andere gemeenten onderzoeken, is een app die mensen ondersteunt bij het beheren van hun geld, die ervoor zorgt dat er geld voor vaste lasten gereserveerd wordt zodat ze weten welk vrij te besteden bedrag er beschikbaar is.

### **Zoveel mogelijk mensen maken gebruik van inkomensondersteuning**

Mensen in armoede hebben minder mogelijkheden om deel te nemen aan activiteiten, om contact te onderhouden etc: dat verhoogt het risico op sociaal isolement. Zoals Movisie heeft aangegeven in haar onderzoek is het belangrijk om

34. Verbeter de nazorg na schuldsanering was een van de aanbevelingen in het stadsgesprek armoede van 15 april 2019.



social empowerment te vergroten. Mensen met een goed sociaal netwerk zijn beter opgewassen tegen de problemen die armoede met zich meebrengt.

Dat is een reden waarom we verschillende mogelijkheden van materiële ondersteuning hebben. Bijzondere bijstand is bedoeld voor noodzakelijke kosten in bijzondere situaties; de declaratieregelingen hebben een sociaal maatschappelijk karakter, bedoeld voor uitgaven om deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk verkeer, bijvoorbeeld deelname aan een sportvereniging.

Het rijk kent ook een aantal mogelijkheden om tegemoetkoming in kosten te krijgen. Uit onderzoek van o.a. de rekenkamer Delft<sup>35</sup> blijkt dat de financiële impact van al onze gemeentelijk regelingen op het inkomen van mensen maar zeer beperkt is. Het overgrote deel van het aanvullende inkomen van huishoudens met een laag inkomen komt via landelijke regelingen zoals bijvoorbeeld huurtoeslag en zorgtoeslag. Dat levert voor huishoudens 27% tot 75% extra inkomen op, terwijl de gemeentelijke regelingen bij optimaal gebruik van de regelingen tussen de 2 tot 12 % toevoegen. Zie onderstaande tabel uit het rapport van de rekenkamer Delft. De berekening is gemaakt op basis van gegevens van verschillende gemeenten.

*35. Armoede in Delft, rekenkamer Delft 20 oktober 2017.*

**Tabel 1: Invloed Rijksregelingen en lokale regelingen op huishoudtype**

<b>Huishoudtype tot 110% wettelijk sociaal minimum</b>	<b>Toevoeging aan inkomen op basis Rijksregelingen</b>	<b>Toevoeging aan inkomen op basis gemeentelijke regelingen</b>
Alleenstaande	29%	2%
Alleenstaande ouder, 2 kinderen	75%	12%
Meerpersoons huishouden zonder kinderen	27%	3%
Meerpersoons huishouden, 2 kinderen	38%	9%

Omdat de invloed van (non-) gebruik van landelijke toeslagen op het inkomen groot is hebben we onderzocht in hoeverre in Maastricht sprake is van non-gebruik van landelijke toeslagen en hebben we ook aan ervaringsdeskundigen en professionals gevraagd op welke wijze wij het non-gebruik van landelijke toeslagen kunnen beïnvloeden. Want als mensen geld uit toeslagen mislopen houden ze geen geld over om deel te kunnen nemen aan maatschappelijke activiteiten wat de kans op een goed sociaal netwerk verkleint.

*NB* de inkomensgrenzen van landelijke toeslagen liggen hoger dan de lokale grens van 110% van het wettelijk sociaal minimum.

Uit het recente onderzoek van Onderzoek & Statistiek blijkt dat ook in Maastricht mensen geld mislopen omdat ze geen gebruik maken van landelijke toeslagen.

**Tabel 2: Onderbenutting landelijke toeslagen in gemeente Maastricht**

Toeslag	Gemeente %	Wijk hoogste %	Wijk laagste %
Huurtoeslag	15 - 26% (disclaimer)	Niet gesplitst	Niet gesplitst
Zorgtoeslag	13%	Zuidwest 24%	West 10%
Kinderbijslag	3%	Centrum 8%	Noordoost 2%
Kindgebonden-budget	17%	Zuidwest 37%	Noordoost/-west 0%

*Het percentage 26% non-gebruik van de huurtoeslag door Maastrichtse huishoudens is gebaseerd op gegevens van het CBS over peiljaar 2017. Dit percentage van 26% is helaas onnauwkeurig doordat de cijfers van CBS maar tot een bepaald niveau uitgesplitst kunnen worden<sup>36</sup>. Zie het als een bovengrens van de Maastrichtse situatie. Om toch een indicatie te geven is een vergelijking gemaakt met beschikbare landelijke cijfers.*

*Het landelijk percentage non-gebruik van de huurtoeslag ligt rond de 15% (Planbureau voor de Leefbaarheid)<sup>37</sup>. Dit cijfer geeft een realistischer beeld, echter het geldt op landelijk niveau. Voor de gemeente Maastricht is geen precies percentage bekend.*

*Op basis van beide bronnen is het de verwachting dat het non-gebruik van de huurtoeslag in Maastricht tussen 15% en 26% ligt, waarbij het aannemelijk is dat het dichterbij 15% ligt dan bij 26%. Door de onzekere cijfers is voor huurtoeslag is geen nadere uitsplitsing op wijkniveau gemaakt.*

36. Vertroebeling van het percentage non-gebruik huurtoeslag (26%) ontstaat door beperkte beschikbaarheid van gegevens bij het CBS. In dit cijfer van 26% zitten ook huishoudens voor wie het recht op huurtoeslag vervallen is doordat de huur die zij betalen te hoog is en/of omdat zij in een niet-zelfstandige woning wonen.

37. Planbureau voor de Leefomgeving, *Huurtoeslag en betaalrisico's. Analyses en doorberekeningen voor het IBO Sociale Huur, 2016; peiljaar 2015*. Deze cijfers zijn exclusief huishoudens voor wie het recht op huurtoeslag vervallen is doordat de huur die zij betalen te hoog is en/of omdat zij in een niet-zelfstandige woning wonen.

De **huur- en zorgtoeslag** wordt vooral onderbenut door alleenstaanden in loondienst en mensen met een pensioen. Bij **kinderbijslag en kindgebonden budget** gaat het (uiteeraard) om gezinnen met de zorg voor minderjarige kinderen, en voor zover bekend gaat het ook daar vooral om mensen in loondienst en mensen met een pensioen. Zie tabel 2. Het is opvallend dat het ook om mensen met pensioen gaat. Mogelijk betreft het opa's en oma's, dan wel (andere) voogden met gezag over minderjarige kinderen.

**Tabel 3: Onderbenutting naar huishoudtype en inkomstenbron**

*bron: maatwerktabellen van CBS©, 2019 - bewerking door O&S*

Toeslag	Voor- naamste huishoud- type	Voor- naamste inkomsten- bron	Op 1 na voor- naamste inkomsten- bron	Overige
Huurtoeslag	Alleenstaand	Loon	Pensioen	
Zorgtoeslag	Alleenstaand	Loon	Pensioen	
Kinderbijslag	Gezinnen met kk <18j	-	Pensioen	Geen specificatie mogelijk
Kindgebonden- budget	Stellen met kk<18 jr.	Loon	Pensioen	

Er zijn verschillende redenen waarom mensen geen toeslagen aanvragen. De belangrijkste zijn:

- omdat ze er niet van af weten;
- omdat ze het lastig vinden om digitaal aan te vragen;
- omdat ze denken dat ze er geen recht op hebben.

Het Rijk en de Belastingdienst zijn natuurlijk als eerste aanzet om het non-gebruik van de landelijke toeslagen te minimaliseren. De gemeente Maastricht voelt echter ook de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat met name mensen met een laag inkomen iedere euro krijgen waar ze recht op hebben.

We blijven daarom inzetten op het terugdringen van non-gebruik (zowel van lokale als van landelijke regelingen) bij mensen met een laag inkomen. Want daarmee kunnen ze in ieder geval een maximaal haalbaar inkomen verwerven en daarmee financiële problemen voorkomen. Ten aanzien van non-gebruik van landelijke regelingen zullen we vooral inzetten op voorlichting en ondersteuning o.a. via SZMH en via de sociale teams. Ook onderzoeken we hoe we aan kunnen sluiten bij de pilot gezamenlijke dienstverlening op locatie bij SZMH<sup>38</sup>.

## **Verbinden**

De aanpak van armoede vindt plaats met heel veel verschillende partijen, organisaties, burgerinitiatieven etc. Dat heeft geleid tot een brede sociale basis en een divers aanbod. Deze verscheidenheid is kracht en zwakte tegelijkertijd. Want het is heel goed om te constateren dat er veel initiatieven zijn, maar dat kan ook leiden tot het beeld dat er gebrek aan overzicht is hebben en dat organisaties langs elkaar heen werken.

Met name op het gebied van schuldhulpverlening is er al ketensamenwerking, in het netwerk Samen uit de Min. We gaan onderzoeken of we deze basis verder kunnen versterken,

*38. Een van de aanbevelingen van het stadsgesprek van 15 april 2019 was het verbeteren van samenwerking.*

of aan deze kern een schil kunnen toevoegen met andere organisaties uit het maatschappelijk middenveld en misschien ook wel uit het bedrijfsleven. Een divers samengesteld netwerk, waarin vanuit ieders rol, verantwoordelijkheid en perspectief bedacht wordt: wat kunnen wij als overheid doen, wat kan het maatschappelijk middenveld doen en wat kunnen bedrijven bijdragen? En wat kunnen Maastrichtenaren zelf doen?

Een andere verkenning gaan we doen op het meer inzetten van ervaringsdeskundigheid, om daarmee de drempel voor anderen te verlagen, maar ook te leren vanuit het perspectief van de ervaringsdeskundige. Het klantpanel bij KBL en het burgerinitiatief AANzet zouden daarbij een rol kunnen spelen, evenals de jongeren van Speaking Minds<sup>39</sup>.

Integraal werken betekent ook het verbinden van beleid, perspectief, organisaties. De pilot 50 gezinnenaanpak gaat ons belangrijke informatie verschaffen over hoe we met name in multi problem situaties vanuit verbinding en vanuit cliëntperspectief werken aan een resultaat waar alle betrokkenen zich verantwoordelijk voor voelen.

*39. Conform een van de aanbevelingen van het stadsgesprek van 15 april 2019.: het gesprek aangaan met degenen die zelf weinig geld hebben.*

# Hoofdstuk 5

Extra aandacht  
voor kinderen  
in armoede

Zowel vanuit het Rijk als op lokaal niveau is er speciale aandacht voor het verminderen van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit. Met ingang van 2017 krijgen gemeenten extra geld van het Rijk. Dit geld is niet geormerkt en zou dus ook aan andere zaken besteed kunnen worden. Maastricht zet dit geld echter wel in voor kinderen in armoede, zowel om de gevolgen van armoede te verzachten als ook om de oorzaken van armoede te beïnvloeden.

Het rijk monitort de inzet van gemeenten t.b.v. kinderen in armoede. In de eerste tussentijdse evaluatie wordt de integrale aanpak van Maastricht als voorbeeld genoemd<sup>40</sup>.

### **Materiële ondersteuning voor kinderen is bereikbaar en toegankelijk**

Opgroeien in armoede heeft veel gevolgen voor kinderen. Een van die gevolgen is dat ze niet “mee kunnen doen”, niet mee met schoolreisje, geen sportles, geen muziekles enz.

In maart 2014 heeft de kinderombudsman de handreiking aan Nederlandse gemeente voor “effectief kindgericht armoedebeleid” uitgebracht. Hierin zijn aanbevelingen opgenomen voor gemeenten om te komen tot een eigen gemeentelijk kindpakket. Waarbij niet alleen de regelingen van de gemeenten, maar ook van landelijk en lokale initiatieven zijn opgenomen.

De kinderombudsman heeft gemeenten geadviseerd tot het ontwikkelen van een armoedebeleid, waarin hulp direct ten goede komt aan kinderen.

40. *Eerste evaluatie bestuurlijke afspraken SZW en VNG over kinderen in armoede. Bureau Bartels in opdracht van Ministerie SZW, 28-09-2018.*

41. *We zijn er alert op of onze huidige vervoersondersteuning aan kinderen belemmeringen oplevert om bijvoorbeeld te voldoen aan onderwijsverplichtingen.*



De gemeente Maastricht heeft al een divers aanbod aan kindregelingen. In het overzicht op pagina 66 is een vergelijking gemaakt tussen de elementen van het kindpakket van de kinderombudsman en ons gemeentelijk ondersteuningsaanbod.

Via onze declaratieregelingen en ook via externe partijen die we financieel ondersteunen (denk aan Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport en Cultuur, de fietsbank) kunnen kinderen ondersteuning in natura krijgen, zodat ze mee kunnen blijven doen.

De afgelopen tijd hebben de we toegang tot de declaratieregelingen vereenvoudigd<sup>42</sup> en de bijdragen aan de verschillende fondsen verhoogd. Bovendien hebben we alle materiële voorzieningen ondergebracht in een kind-pakket. Maar alleen met materiële ondersteuning zijn we er niet.

Zowel SER<sup>43</sup> als ook de kinderombudsman<sup>44</sup> onderschrijven het belang van een integrale aanpak van (kinder)armoede, door samen te werken met andere domeinen als onderwijs, gezondheid en jeugdhulp. Ook dat doen we in Maastricht.

### **Alle kinderen doen mee en kunnen talenten ontwikkelen**

We werken tegelijkertijd aan het mee laten doen van kinderen en aan het aanpakken van de oorzaken van armoede<sup>45</sup>. En dat doen we deels vanuit het armoedebudget, maar ook vanuit andere budgetten: bijvoorbeeld vanuit onderwijs, vanuit welzijn, vanuit jeugd. Want ook armoede onder kinderen pakken we integraal aan.

42. RIB 30 juni 2016, vereenvoudiging gegevensuitvraag en terugdringen non gebruik minimaregelingen

43. SER: Opgroeien in armoede (2017)

44. Kinderombudsman: alle kinderen kansrijk (2017)

45. Hiermee geven we ook invulling aan de door de raad op 13-11-2018 aangenomen motie van M:OED, PVM en PvdA: Investeer in jeugd.

Aanbeveling kindpakket Kinderombudsman	Maastrichtse kindregelingen	Opmerkingen/aanvullingen
De absoluut noodzakelijke behoeften	V	Via de bijzondere bijstand en de voedselbank zijn de absoluut noodzakelijke behoeften gewaarborgd
Zaken om mee te kunnen doen in de samenleving	V	Via declaratieregeling I en II, stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport, Jeugdfonds Cultuur, Stichting Fietsbank, Nationaal Fonds Kinderhulp
Vouchers voor basisbenodigdheden zoals een stel winter- en zomerkleren	V	Er wordt in Maastricht niet gewerkt met vouchers. Via stichting Fietsbank en via een aantal private initiatieven als bijvoorbeeld de Gouwe wordt kinderkleding verstrekt
Lessen voor een basis zwemdiploma	V	Via het Jeugdfonds Sport kunnen lessen voor een basis zwemdiploma worden vergoed, tot een maximum van €225,- per jaar
Een bibliotheekpas tot 18 jaar	V	Kosten contributie Stadsbibliotheek worden vergoed via declaratieregeling
Vervoer: fietsrgeling en/ of (gratis) openbaar vervoer	V	Er is geen regeling voor lokaal openbaar vervoer voor kinderen en jongeren. Daarentegen zijn wel mogelijkheden voor het verkrijgen van een fiets via bv de Fietsbank. Kinderen die de mogelijkheid hebben moeten vooral gestimuleerd worden om te fietsen omdat dit ook bijdraagt aan de gezondheid/fitheid van kinderen <sup>41</sup> .
Deelname aan een wekelijkse activiteit ter ontspanning of sportieve/ culturele ontwikkeling	V	Is opgenomen in het Jeugdfonds Sport en Jeugdfonds Cultuur

## **Het belang van een goede schoolopleiding**

Een goede, afgeronde schoolopleiding is een belangrijke voorwaarde om een baan te kunnen vinden. Een betaalde baan is geen garantie op een leven zonder armoede en/of schulden maar vermindert wel het risico op armoede.

Het is een middel om te voorkomen dat armoede van generatie op generatie wordt doorgegeven. Daarom investeren we ook vanuit armoede in initiatieven die bevorderen dat kinderen deel kunnen blijven nemen aan onderwijs en waarmee hun onderwijsloopbaan succesvol verloopt.

Voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen is extra ondersteuning in de vorm van bijles of studiebegeleiding niet altijd mogelijk. Daarmee lopen ze grotere kans om in de cirkel van armoede te blijven hangen. Om dit aan te pakken investeren we zowel in begeleiding op basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs. (Op dit moment via stichting Lyvia en via Match.)

Deze begeleiding vindt plaats door studenten. Zij staan dichterbij de jongeren, ze kunnen hen helpen met schoolvakken maar kunnen ook dienen als maatje, als rolmodel, als vertrouwenspersoon.

## WAT IS ONS DOEL?

**Kansar-  
moede  
verminderen  
door creëren  
gelijker  
speelveld**

## WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Materiële ondersteuning voor kinderen in armoede is bereikbaar en toegankelijk

Alle kinderen doen mee en kunnen hun talenten ontwikkelen

Kinderen praten mee over armoedebeleid

Er is ruimte voor initiatieven/innovaties uit het veld

## WELKE ACTIVITEITEN DRAGEN

### HIER AAN BIJ?

Declaratieregelingen kinderen, bijdragen aan stichting leergeld, jeugdfonds sport, jeugdfonds cultuur, stichting Fietsbank en waar nodig andere organisaties

Maatkesproject Lyvia, Maatjesproject Match, Moneyways, No Credit Game Over, werkbudgetten bij sociale teams en integrale gebiedsgerichte teams.

Lessenserie Speaking minds, adviezen van jongeren

Afhankelijk van veld: bv. Buurzaam koken, JUUPU, Onderzoek ontwikkelen sociaal maatschappelijk curriculum onderwijs

## **Laagdrempelige werkbudgetten: kleine inzet, grote gevolgen**

Soms zitten de formele regels in de weg om met een kleine, laagdrempelige ondersteuning te voorkomen dat een klein probleem uitgroeit tot een groot probleem. Armoede heeft vaak een relatie met andere terreinen, terreinen waarop de sociale teams en de integrale gebiedsgerichte teams werkzaam zijn.

Daarom hebben de sociale teams en de integrale gebiedsgerichte teams de beschikking over een werkbudget dat ze regelvrij in kunnen zetten voor kinderen in armoede. De teams houden gedurende het jaar bij welke vragen er gesteld zijn, welke ondersteuning vanuit het werkbudget voor kinderen in armoede geboden is. Daarmee krijgen we zicht op waar vanuit arm oede behoefte aan is en wat de maatschappelijke kosten en opbrengsten zijn.

## **Kinderen leren over geld, armoede en schulden**

Het is belangrijk om kinderen thuis en op school financiële voorlichting te geven. Om kinderen voor te bereiden op hun toekomst en hen te ondersteunen bij hun pogingen om een betere toekomst voor zichzelf te bereiken. Dat is een verantwoordelijkheid voor de ouders, maar niet alle ouders zijn in staat om hun kinderen daarin te ondersteunen. Daarom zijn er ook andere initiatieven en partijen nodig.

Als kinderen al leren hoe zij hun financiële zelfredzaamheid kunnen bevorderen, kunnen ze de opgedane ervaring gebruiken als ze op later leeftijd geconfronteerd worden met financiële vraagstukken. Daarom bieden we aan het onderwijs verschil-

lende methodes aan waarmee ze dit onderwerp laagdrempelig en passend bij hun specifieke doelgroep aan kunnen bieden. (Op dit moment No Credit Game Over en Moneyways). Deze richten zich vooral op voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs. Naar aanleiding van de adviezen vanuit het project Speaking Minds in mei 2019 (voor uitleg zie hieronder), gaan we onderzoeken op welke wijze we ook kinderen in het basisonderwijs, hun ouders en de school meer kunnen betrekken bij dit thema.

Speaking Minds, jongeren denken na over armoedebeleid, is ontwikkeld door Save the Children, Defence for Children en Stimulansz, op verzoek van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

### **Kinderen praten mee over armoedebeleid**

Steeds vaker worden kinderen en jongeren betrokken bij zaken die hen aangaan. Niet voor en over, maar samen met kinderen is het motto. Dat doen we door aan te sluiten bij het project Speaking Minds.

Het project wordt jaarlijks uitgevoerd bij ROC Leeuwenborgh en de effectiviteit en kwaliteit worden landelijk onderzocht door het Verweij Jonker Instituut. In dit lesprogramma leren jongeren hoe beleid tot stand komt en hoe ze invloed uit kunnen oefenen. Vervolgens gaan de jongeren aan de slag met de armoedeproblematiek en bedenken ze mogelijke oplossingen. Beleidsmedewerkers koppelen terug wat er gedaan wordt met de ideeën van de jongeren.

## **Er is ruimte voor initiatieven en innovaties vanuit het veld**

We houden ieder jaar een budget apart om aan te kunnen sluiten op vragen, ideeën en ontwikkelingen vanuit het veld. De omvang van dit budget kan variëren, afhankelijk van de uitgaven aan de voorgaande terreinen.

Want we willen als gemeente vooral faciliterend zijn en waar mogelijk ruimte houden om op ontwikkelingen in te springen. Zeker als het kwetsbare kinderen betreft. We onderzoeken op dit moment bijvoorbeeld samen met een aantal partijen uit het veld en het onderwijs de mogelijkheid om een sociaal maatschappelijk curriculum te ontwikkelen, een samenhangend lespakket waarin leerlingen voorbereid worden op hun leven als zelfstandig burger en waarin het thema armoede en schulden een vaste plek krijgt.



# Hoofdstuk 6

Monitoring,  
evaluatie en  
communicatie

Op het terrein van armoede en schuldhulpverlening vinden veel activiteiten plaats. De raad wordt via de programma begroting en via de monitor sociaal domein geïnformeerd over de belangrijkste activiteiten en factoren. Ook over de armoede-indicator wordt de raad geïnformeerd via de programmabegroting. In de raadsmonitor individuele voorzieningen worden armoede en schuldhulpverlening gemonitord. Een belangrijke taak van gemeenten is het verstrekken van materiële ondersteuning. Daarvan meten we het bereik. Daarnaast wordt over de inzet van de verschillende producten schuldhulpverlening nog gerapporteerd in de monitor sociaal domein en komt KBL ook nog met output en outcome indicatoren.

Effectiviteit van interventies is lastig te meten, zoals ook Movisie aangegeven heeft. Met betrekking tot No Credit Game Over en Moneyways wordt landelijk onderzoek gedaan naar de effectiviteit. De resultaten van deze onderzoeken nemen we lokaal mee om de effectiviteit te optimaliseren.

De maatjesprojecten van Match en Stichting Lyvia evalueren bijvoorbeeld verbetering van schoolresultaten, maar ook tevredenheid met het programma en tevredenheid over de eigen situatie.

### **Meer informatie**

Een kort overzicht van de concrete acties die we uitvoeren in het kader van armoede en schuldhulpverlening met de daarbij behorende financiën vindt u in de bijlage.

Via de nieuwsbrief armoede van de gemeente Maastricht informeren we mensen over ontwikkelingen in het kader van armoede en schuldhulpverlening.

# Bijlage

Activiteiten armoede en  
schuldhulpverlening  
vanuit  
armoedebudget 2018

## INVESTERINGEN VANUIT HET ARMOEDEBUDGET 2018

### BIJZONDERE BIJSTAND

€ 4.029.124\*

Inwoners met een minimum inkomen die noodzakelijke kosten hebben vanwege bijzondere omstandigheden kunnen een aanvraag indienen bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland. Ook als het inkomen hoger is dan de bijstandsnorm, kan bijzondere bijstand aangevraagd worden. De gemeente berekent de bijdrage naar draagkracht.

### INDIVIDUELE INKOMENSTOESLAG

€ 1.061.515\*

Bestemd voor inwoners die lange tijd een inkomen op bijstandsniveau hebben of een bijstandsuitkering krijgen. De individuele inkomenstoelage is een geldbedrag voor mensen die een lange tijd van een laag inkomen moeten leven, en geen uitzicht hebben op een hoger inkomen. De individuele inkomenstoelage is belastingvrij en wordt 1 keer per 12 maanden uitbetaald.

### TEGEMOETKOMING AANVULLENDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING

€ 435.215\*

Inwoners met een minimuminkomen kunnen van de gemeente een tegemoetkoming in de kosten van hun aanvullende zorgverzekering ontvangen.

### KWIJTSCHELDING GEMEENTELIJKE BELASTINGEN

€ 2.006.149\*

Mensen met een minimum inkomen kunnen in aanmerking komen voor een kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Aanvragen gebeurt bij de Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW).

### BIJDRAGE MAALTIJDVOORZIENINGEN

€ 23.389\*

Inwoners met een minimum inkomen, die door het gebruik van een maaltijdvoorziening of sociale alarmering extra kosten maken, kunnen hiervoor bijzondere bijstand aanvragen bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland.

**BIJDRAGE SOCIALE ALARMERING`****€ 46.065\***

Inwoners met een minimum inkomen, die door het gebruik van een maaltijdvoorziening of sociale alarmering extra kosten maken, kunnen hiervoor bijzondere bijstand aanvragen bij Sociale Zaken Maastricht Heuvelland.

**WET OP LIJKBEZORGING****€ 27.133\***

In artikel 21 van de Wet op de lijkbezorging staat dat de gemeente de plicht heeft om de uitvaart te verzorgen als er iemand binnen de gemeentegrenzen komt te overlijden van wie geen nabestaanden bekend zijn of waarvan de nabestaanden niet in staat zijn de uitvaart te betalen. De gemeente schakelt dan een uitvaartondernemer in die de uitvaart regelt en de zaken verder af met de gemeente afhandelt.

**DECLARATIEREGELING 1****€ 601.860\***

Mensen met een minimum inkomen kunnen bij de gemeente (SZMH) een vergoeding aanvragen voor sociaal-culturele activiteiten. Deze regeling heet declaratieregeling 1. De maximale vergoeding voor de aanvrager is € 100 per jaar. Elk ander gezinslid (evt. partner en kinderen jonger dan 18 jaar) krijgt maximaal € 50 per jaar vergoed.

**DECLARATIEREGELING 2****€ 158.380\***

De gemeente (SZMH) heeft voor inwoners met een minimum inkomen een tegemoetkoming in de schoolkosten van hun kinderen. Deze regeling heet declaratieregeling 2. Gaat het kind naar de basisschool, dan bedraagt de tegemoetkoming €50 per kind per kalenderjaar. Voor kinderen jonger dan 18 jaar die naar het vervolgonderwijs gaan, is de bijdrage €220 per kalenderjaar per kind.

**PROFESSIONELE SCHULDHULPVERLENING KBL****€ 2.392.254\***

DVO KBL, bijdrage KBL dienstverlening 2017 & 2018, bijdrage oninbare kredieten en kosten renteverlaging.

**BIJDRAGE BEWINDVOERING BIJ KBL****€ 41.000\***

Bijdrage aan hogere kosten bewindvoering door KBL.

**BIJDRAGE STICHTING LEERGELD****€ 65.000**

Stichting Leergeld ondersteunt ouders/verzorgers met een inkomen van maximaal 110% van de bijstandsnorm bij aanvragen voor sport, cultuur, onderwijs en welzijn. Voor kinderen in het basisonderwijs heeft Leergeld zelf maximaal €200 per kind per jaar beschikbaar voor onderwijs en welzijn, voor kinderen in het voortgezet onderwijs is dat maximaal €300 per kind per jaar. Aanvragen voor sport en cultuur worden door Leergeld behandeld en dan doorgestuurd naar het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Zij betalen de rekening van de sportclub of culturele activiteit.

**BIJDRAGE JEUGDFONDS SPORT****€ 88.160**

Via het Jeugdsportfonds kunnen kinderen van 4 tot 18 jaar uit gezinnen met een laag inkomen sporten. Het fonds helpt door het betalen van de contributie en soms sportkleding of attributen.

**BIJDRAGE JEUGDFONDS CULTUUR****€ 0**

Via het Jeugdcultuurfonds kunnen kinderen van 4 tot 18 jaar uit gezinnen met een laag inkomen in aanmerking komen voor een vergoeding voor bijvoorbeeld danslessen, muziekles, toneelles, tekenles of DJ-les.

(want nog reserve uit voorgaande jaren)

**BIJDRAGE STICHTING FIETSBANK****€ 191.280**

Stichting Fietsbank verstrekt naast fietsen, inmiddels ook kinderschoenen, kinderkleding, kinderbrillen, computers/laptops en pakketten voor zuigelingen. Aanmelding verloopt via intermediaire organisaties.

**NO CREDIT GAME OVER****€ 98.103**

No Credit, Game Over!® is een stadsspel dat jongeren in beweging brengt rond een sociaal relevant thema, namelijk “schulden”. Aan de hand van digitale media dient de jongere zich een weg te banen door de stad in een poging de schulden van zijn personage af te lossen. Hierbij dient hij zelf verschillende organisaties (Sociale Zaken Maastricht Heuvelland, Podium 24, Juridisch Loket, Tempo-Team uitzendbureau, Kredietbank Limburg enz.) aan te spreken en praktische oplossingen te zoeken.

**MONEYWAYS****€ 42.500**

Lessen over (omgaan met) geld, gegeven door ervaringsdeskundige jongeren (peer educators), bedoeld voor voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Peer educators brengen persoonlijke ervaringen in over bijv. armoede, groepsdruk, goede en foute keuzes.

**MAATJESPROJECTEN STUDENTEN EN KINDEREN****€ 30.000**

Studenten begeleiden en coachen kwetsbare leerlingen, met als doel de onderwijsresultaten te verbeteren en de kans op een succesvolle schoolloopbaan te vergroten.

**SPEAKING MINDS****€ 700**

Lessen door ervaringsdeskundigen waarin leerlingen leren over beleid, leren over armoede en beleidsadviezen geven aan de gemeente over armoede.

(deelname pilot gefinancierd door ministerie SZW)

**WERKBUDGET****€ 25.000**

Budgetten te gebruiken door de sociale teams of team jeugd, om gezinnen met kinderen laagdrempelig te helpen als dat niet vanuit reguliere budgetten kan.

**VRIJWILLIGERSPROJECTEN SCHULDHULPVERLENING****€ 90.400**

Diverse vormen van thuisadministratie; ondersteuning bij in orde maken financieel overzicht t.b.v. aanvraag schuldhulp; ondersteuning bij aanvragen toeslagen

<b>STICHTING LIFT</b>	<b>€ 35.720</b>
Liftjeleven is een groepsprogramma voor praktische verbeteringen in het dagelijks leven. Deelnemers geven aan waaraan ze willen werken, geven elkaar feedback en tips bij het realiseren van concrete doelen.	
<b>SFFR</b>	<b>€ 4.500</b>
Jaarlijks bieden studenten van de studie fiscaal recht op locatie ondersteuning bij het invullen van belastingformulieren.	
<b>COMMUNICATIE</b>	<b>€ 5.000</b>
o.a. www.pasopjegeld.nl, schulden-, inkomens-oppluskaart, kindpakket, nieuwsbrief armoede	
<b>SAMEN UIT DE MIN ONDERSTEUNING</b>	<b>€ 5.000</b>
(indeling klappers thuisadministratie, deskundigheidsbevordering, bijeenkomsten.	
<b>BUDDY APP</b>	<b>€ 1.000</b>
Pilot voor het ontwikkelen van een app waarmee automatisch geld voor vaste lasten gereserveerd wordt, betalingen voor andere kosten gedaan kunnen worden, en ook signalen afgegeven kunnen worden om toekomstige problemen te voorkomen (bijvoorbeeld bijstellen bedrag toeslagen).	
<b>DIVERSEN</b>	<b>€ 2.500</b>
(lidmaatschappen, abonnementen bijeenkomsten enz.)	
<b>Vrijval IZA cura</b>	<b>- € 35.000</b>
<b>TOTAAL 2018</b>	<b>€ 11.471.974</b>
<b>BUDGET 2018</b>	<b>€ 10.274.730</b>
<b>EXTRA INVESTERING 2018</b>	<b>- € 1.197 mio</b> (afgerond)



## **TIJDELIJKE MIDDELEN INZET VANAF VANAF 2019**

### **PILOT JONGERENPERSPECTIEFFONDS**

**€ 300.000**

**(voor 2 jaar)**

Pilot waarin jongeren die niet in aanmerking komen voor reguliere schuldhulpverlening (vanwege ontoereikende inkomsten of persoonlijke problematiek) integraal geholpen worden door hun schulden over te nemen en hen te begeleiden met als doel dat ze duurzaam naar school gaan en/of werken.

### **PILOT VINDPLAATS SCHULDEN**

**€ 248.000**

In de pilot vindplaats schulden worden signalen verzameld over betalingsachterstanden bij eerste levensbehoeften. Vervolgens wordt outreachend hulp geboden, met als doel dat het huishouden overzicht en grip krijgt op de financiële situatie en reguliere betalingen zo snel mogelijk kan hervatten zodat ernstigere situaties voorkomen kunnen worden.

### **ONDERZOEK EN MONITORING ARMOEDE**

**€ 100.000**

*\* dit zijn zo genoemde "open einde" regelingen: wanneer iemand aan de voorwaarden voldoet, heeft hij recht op ondersteuning, ongeacht het gemeentelijke budget. Schuldhulpverlening is formeel geen open einde regeling. Het landelijk beleid dat niemand uitgesloten mag worden en het lokale beleid dat mensen die zich melden voor schuldhulpverlening ook hulp moeten krijgen, leiden ertoe dat dit in de praktijk ook een open einde regeling is. De open einde onderdelen omvatten meer dan 90% van het armoedebudget.*

